

1998. évi XXVII. törvény

a géntechnológiai tevékenységről¹

Felismerve az emberi környezetet befolyásoló géntechnológiai beavatkozásokban és a géntechnológiával módosított szervezetekben rejlő lehetőségeket és kockázatokat, a természet egyensúlyának megőrzése, az emberi egészség megvédése, a tudományos és a gazdasági fejlődés biztosítása, valamint az 1995. évi LXXXI. törvénnyel kihirdetett Biológiai Sokféleség Egyezmény és a 2004. évi CIX. törvénnyel kihirdetett, a biológiai biztonságról szóló, Nairobiban, 2000. május 24-én aláírt Cartagena Jegyzőkönyv rendelkezéseinek érvényesítése érdekében az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:²

I. Fejezet

ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK

A törvény hatálya

1. § (1)³ A törvény hatálya

a) a természetes szervezetek géntechnológiával való módosítására,

b) géntechnológiai módosítást végző létesítmény létrehozására,

c) a géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek

1. zárt rendszerben történő felhasználására,

2. nem forgalomba hozatali célú kibocsátására,

3. forgalomba hozatalára,

4. ártalmatlanítására,

5. az Európai Gazdasági Térség tagországain kívüli országból (a továbbiakban: harmadik ország) történő behozatalára (a továbbiakban: behozatal),

6. harmadik országba történő kivitelére (a továbbiakban: kivitel),

7. az Európai Gazdasági Térség tagországai közötti szállítására (a továbbiakban: szállítás),

[a továbbiakban *a)*, *b)* és *c)* együtt: géntechnológiai tevékenység], valamint

d) a géntechnológiával módosított növények és a hagyományos módon, valamint az ökológiai gazdálkodással termesztett növények adott térségben egymás mellett folytatott termesztésére (a továbbiakban: egymás melletti termesztés)

terjed ki.

(2) Az emberi gén, génállomány módosítására az egészségügyről szóló törvényben foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

(3) A vadon élő vagy védett természetes szervezetekre e törvény rendelkezéseit a természet védelméről szóló törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(4) Géntechnológiával nem módosíthatók a védett természetes szervezetek. Az egyes fajok védettsége géntechnológiai okok miatt nem változtatható meg.

Értelmező rendelkezések

2. §⁴ E törvény alkalmazásában:

a) *természetes szervezet*: bármely élőlény, amely képes génállományának újratermelésére vagy annak örökítésére, kivéve az embert;

b) *géntechnológiával módosított szervezet*: olyan természetes szervezet, amelyben a génállomány géntechnológiai módosítás által változott meg, ideértve ennek a szervezetnek a módosítás következtében kialakult tulajdonságot továbbvivő utódait;

c) *mikroorganizmus*: bármely sejtes vagy nem sejtes mikrobiológiai szervezet, amely képes génállományának újratermelésére vagy annak örökítésére, beleértve a vírusokat, viroidokat, növényi és állati sejt kultúrákat; a mikroorganizmusok, ha nincsenek külön nevesítve, beletartoznak a természetes szervezet fogalmába;

d) *géntechnológiával módosított mikroorganizmus*: olyan mikroorganizmus, amelyben a génállományt olyan módon változtatták meg, amely természetes párosodás, illetve természetes rekombináció során nem következik be;

e)⁵

f) *géntechnológiai módosítást végző létesítmény*: laboratórium és egyéb olyan hely, ahol géntechnológiai módosítást vagy zárt rendszerű felhasználást végeznek;

g)⁶ *géntechnológiai módosítás*: olyan, e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott eljárás, amely a gént vagy annak bármely részét kiemeli a sejtből és átülteti egy másik sejtbe, vagy szintetikus géneket vagy génszakaszokat visz be valamely természetes szervezetbe, ami által a befogadó génállománya megváltozik;

h)⁷ *zárt rendszerű felhasználás*: minden olyan tevékenység, amely során mikroorganizmusokat géntechnológiával módosítanak, vagy amely során ilyen géntechnológiával módosított mikroorganizmusokat tenyésztnek, tárolnak, szállítanak, megsemmisítenek, ártalmatlanítanak, vagy bármely más módon használnak, és amely tevékenységeknél e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott különleges elszigetelési intézkedéseket alkalmaznak a géntechnológiával módosított mikroorganizmusoknak az emberi és természeti környezettel való érintkezése kizárására;

i)⁸ *nem forgalomba hozatali célú kibocsátás*: minden kibocsátás a forgalomba hozatal kivételével;

j)⁹ *kibocsátás*: a géntechnológiával módosított szervezetek, illetve azok részeinek vagy kombinációjának a szabad környezetbe bármilyen módon történő szándékos kijuttatása, amelyre nézve e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott különleges elszigetelési intézkedéseket nem alkalmaztak az emberi és a természeti környezettel való érintkezés korlátozására, valamint a nagyfokú védelem biztosítására; a nem zárt rendszerben végzett géntechnológiai módosítás, illetve a géntechnológiával módosított szervezet nem zárt rendszerben való felhasználása kibocsátásnak minősül;

k)¹⁰ *forgalomba hozatal*: olyan kibocsátás, amelynek során a géntechnológiával módosított szervezetek, illetve az azokból előállított termékek a feldolgozókhoz, a viszonteladókhoz, a fogyasztókhoz vagy az egyéb felhasználókhoz bármilyen módon eljutnak;

l) *ártalmatlanítás*: a géntechnológiával módosított szervezet, illetve annak előállítása során keletkezett hulladék, valamint a géntechnológiával módosított szervezet összetevői környezetszennyező hatásának megszüntetése, környezetkárosító hatásuk kizárása vagy megszüntetése a környezet elemeitől történő elszigeteléssel vagy anyagi minőségük megváltoztatásával;

m)¹¹ *hasznosító*: géntechnológiai módosítást végző létesítményt létrehozó, természetes szervezeteket géntechnológiával módosító, illetve a géntechnológiával módosított szervezeteket és az azokból előállított termékeket zárt rendszerben felhasználó, a szabad környezetbe kibocsátó vagy forgalomba hozó természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki a felsorolt tevékenységekért felelős;

n) *géntechnológiával módosított termék*: olyan géntechnológiával módosított szervezetet, vagy géntechnológiával módosított szervezetek kombinációját tartalmazó, illetve azokból álló készítmény, amelyet forgalomba hoznak;

o)¹² *környezeti kockázat értékelés*: az emberi egészségre ható és természeti környezeti - közvetlen vagy közvetett, azonnali vagy később várhatóan bekövetkező - kockázatok e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban vagy az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusában foglaltak szerint elvégzett értékelése, amely a géntechnológiával módosított szervezetek zárt rendszerű felhasználása, kibocsátása vagy forgalomba hozatala miatt indokolt;

p) *baleset*: bármely véletlen esemény, amelynek során, illetve amelynek következtében a zárt rendszerben, és a kibocsátás során használt géntechnológiával módosított szervezetek jelentős, nem szándékos kibocsátása történik, és amely az emberi egészségre vagy környezetre azonnali, illetve később bekövetkező veszélyt jelenthet;

q)¹³ *pufferzóna*: az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban vagy az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusában meghatározott biztonsági távolság, amely bármely irányú fizikai keveredés, pollenszennyezés, árvakelésből származó idegen beporzás, elsodródás és egyéb szennyezés megakadályozására szolgál, és amely elválasztja a géntechnológiával módosított szervezetekkel hasznosított területeket a hagyományos termesztéssel, az ökológiai gazdálkodással hasznosított területektől, továbbá a védett, fokozottan védett és érzékeny természeti területektől, a Natura 2000 területektől, valamint a génbanki területektől;

r)¹⁴ *menedékszóna*: az adott géntechnológiával módosított növényfajtaival azonos növényfajba tartozó, nem géntechnológiával módosított növényvel bevetett terület a géntechnológiával módosított növényvel hasznosított terület körül;

s)¹⁵ *géntechnológiával módosított növényfajtáktól mentes övezet*: az a mezőgazdasági művelés alatt álló terület, amelyen az ott gazdálkodók önkéntesen nem termesztenek géntechnológiával módosított növényfajtákat.

II. Fejezet

ENGEDÉLYEZÉS ÉS NYILVÁNTARTÁS

Géntechnológiai engedélyek

3. § (1)¹⁶ A géntechnológiai tevékenységek végzéséhez - a 13. § (1) bekezdésében és a 15. § (1) bekezdésében foglalt kivétellel - engedély szükséges.

(2)¹⁷ A Kormány által e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott természetes szervezetek géntechnológiával történő módosítására engedély nem adható.

(3)¹⁸ Az engedély iránti kérelem formai és tartalmi követelményeit az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály vagy az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa tartalmazza.

(4)¹⁹ A II. és III. fejezetben foglalt hatósági eljárásban hozott döntés ellen közigazgatási eljárás keretében fellebbezésnek helye nincs.

Géntechnológiai hatóságok

4. §²⁰ (1)²¹ Géntechnológiai tevékenység végzését a Géntechnológiai Eljárásokat Véleményező Bizottság (a továbbiakban: Géntechnológiai Bizottság) 8. § szerint kialakított véleménye alapján

a) humán-egészségügyi, humán gyógyszergyártási célú, valamint az emberi testtel közvetlenül érintkező vegyi anyagokkal kapcsolatos géntechnológiai tevékenység esetén az egészségügyi géntechnológiai hatóság,

b) a mezőgazdaság és az élelmiszeripar területén történő (beleértve az élelmiszer-előállításban alkalmazott technológiai segédanyagokat is), illetve zárt rendszerű, valamint egyéb ipari célú géntechnológiai tevékenység esetén a környezetvédelmi és mezőgazdasági vonatkozású szempontok figyelembevételével a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság (a továbbiakban az egészségügyi géntechnológiai hatóság, valamint a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság együtt: géntechnológiai hatóság) engedélyezi, amennyiben az engedélyezés nemzeti hatáskörbe tartozik.

(2)²² Az uniós hatáskörbe tartozó engedélyezési eljárásokban a nemzeti hatósági feladatokat a géntechnológiai hatóság látja el, mely a feladatának ellátása során - az adminisztratív feladatokat kivéve - egyeztet a Géntechnológiai Bizottsággal. A környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari

géntechnológiai hatóság az uniós hatáskörbe tartozó, élelmiszerekre és takarmányokra vonatkozó engedélyezési eljárások során egyeztet az egészségügyi géntechnológiai hatósággal. Az egészségügyi géntechnológiai hatóság az uniós hatáskörbe tartozó engedélyezési eljárások során egyeztet a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatósággal.

(3) Az egészségügyi géntechnológiai hatóság az (1) bekezdés *b)* pontjában, a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság az (1) bekezdés *a)* pontjában meghatározott szakterületeken történő engedélyezés során szakhatóságként jár el.

(4) Az (1) bekezdés szerinti engedélyezési eljárásokban való szakhatósági közreműködés szabályait az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály határozza meg.

A Géntechnológiai Bizottság²³

5. §²⁴ (1) A géntechnológiai hatóság az engedély iránti kérelmet a Géntechnológiai Bizottság véleményére figyelemmel bírálja el. A géntechnológiai hatóság az engedély iránti kérelmet a Géntechnológiai Bizottság véleménye ellenére is elutasíthatja vagy az engedélyt megadhatja.

(2) A Géntechnológiai Bizottságba

a) a Magyar Tudományos Akadémia a genetika, a környezettudományok, az orvostudományok, az agrártudományok, a jogtudományok és az állatorvostudományok területéről egy-egy, összesen hat,

b) az agrárpolitikáért felelős miniszter a mezőgazdaság és az ipar területéről egy-egy,

c) a természetvédelemért felelős miniszter a környezetvédelem és a természetvédelem területéről egy-egy,

d) az egészségügyért felelős miniszter az egészségügy területéről egy,

e) az oktatásért felelős miniszter az oktatás területéről egy,

*f)*²⁵ Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal elnöke egy,

g) a környezetvédelmi céllal bejegyzett civil szervezetek közösen négy,

h) az egészségvédelmi és a fogyasztóvédelmi céllal bejegyzett civil szervezetek közösen egy-egy képviselőt küldenek.

(3) A Géntechnológiai Bizottság tagjainak megbízatása négy évre szól, ezt követően a küldő intézmény, minisztérium, illetve szervezet új tagot jelöl, illetve választ. A tagok megbízatása egy alkalommal, négyéves időtartamra meghosszabbítható. A küldő intézmény, minisztérium, illetve szervezet új tag jelölése, illetve választása útján, részletes szakmai indoklás mellett kezdeményezheti az általa jelölt, illetve választott tag visszahívását a Géntechnológiai Bizottságból.

(4)²⁶ Nem lehetnek a Géntechnológiai Bizottság tagjai a minisztériumokkal kormányzati szolgálati jogviszonyban lévő személyek. A Géntechnológiai Bizottság tagjai géntechnológiai tevékenységben anyagilag sem közvetlenül, sem közvetve nem lehetnek érdekelték. A tagok a Géntechnológiai Bizottság munkájában való részvétel előtt összeférhetlenségi nyilatkozatot tesznek, amely a géntechnológiai hatóság honlapján közzétételre kerül.

(5)²⁷ A Géntechnológiai Bizottság ülésein a Bizottság meghívására tanácskozási joggal részt vehet a hasznosító is. A Bizottság működési feltételeiről a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal elnökével, valamint az egészségügyért felelős miniszterrel együttesen - a szakterületükön véleményezett ügyekkel arányosan - az agrárpolitikáért felelős miniszter gondoskodik, aki felkéri a tagokat a Bizottság működésében való részvételre.

(6) A Géntechnológiai Bizottság a tagjai közül titkos szavazással, egyszerű szótöbbséggel elnököt választ. Az elnök megbízatása két évre szól. A Bizottság munkáját a tagok közül választott titkár segíti. Az elnöki és a titkári tisztségek betöltésének időtartama nem haladhatja meg a négy évet.

(7)²⁸ A Géntechnológiai Bizottság szervezetére és működésére vonatkozó egyéb szabályokat e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály állapítja meg. A jogszabály előkészítése során a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal véleményét ki kell kérni.

Az engedélyezés általános szabályai²⁹

6. §³⁰ (1)³¹ A 3. §-ban meghatározott engedély iránti kérelmeket, a géntechnológiai hatósághoz a hasznosító nyújtja be. Az engedélyben előírt kötelezettségek és jogosultságok a hasznosítót terhelik, illetve illetik.

(2)³² A géntechnológiai hatóság a 3. § (1) bekezdése szerinti engedélyeket - amennyiben az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály vagy az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa másként nem rendelkezik - a géntechnológiai tevékenység jellegére és céljára tekintettel az engedélyben meghatározott jogosultsági időre, de legfeljebb 10 évre adja ki az adott tevékenységen belül azonos szempontok alapján.

7. §³³ (1)³⁴ Amennyiben a hasznosító az engedélyben meghatározott jogosultsági idő lejártá után is folytatni kívánja a géntechnológiai tevékenységet,

a) nem forgalomba hozatali célú kibocsátásra vonatkozó engedély esetében az engedélyben meghatározott jogosultsági idő lejártá előtt legkésőbb 120 nappal,

b) forgalomba hozatalra vonatkozó engedély esetében az engedélyben meghatározott jogosultsági idő lejártá előtt legkésőbb 270 nappal

kérelmet köteles benyújtani a géntechnológiai hatósághoz az engedély megújítása iránt.

(2) Az engedély megújítása iránti kérelem elbírálására egyebekben az engedély kiadásának szabályait kell alkalmazni.

(3)³⁵ A 3. § (1) bekezdése szerinti engedély iránti kérelem, valamint az engedély megújítása iránti kérelem benyújtásakor az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban előírt igazgatási szolgáltatási díj fizetendő, amelyet az engedélyt kiadó géntechnológiai hatóság a törvényben és egyéb jogszabályokban meghatározott feladataival kapcsolatban felmerülő költségei fedezésére használhat fel.

(4)³⁶ Nem adható engedély olyan géntechnológiával módosított szervezet nem forgalomba hozatali célú kibocsátására és forgalomba hozatalára, amely humán- vagy állat-egészségügyi kezelésre használt antibiotikumokkal szembeni rezisztenciát hordozó géneket tartalmaz, és amely kockázatot jelenthet az emberi egészségre és a környezetre.

(5)³⁷ A géntechnológiai, valamint az ellenőrzésre jogosult hatóság köteles gondoskodni arról, hogy a géntechnológiai tevékenység végzésére a jogszabályokban és az engedélyekben foglaltak betartásával kerülhessen sor.

8. § (1)³⁸ A géntechnológiai tevékenység engedélyezése iránti kérelmet - az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott dokumentációval együtt - a géntechnológiai hatósághoz kell benyújtani. A géntechnológiai hatóság

a) a kérelem beérkezéséről értesíti az ügyfelet a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvénynek az ügyfél kérelmére történő értesítésére vonatkozó szabályai szerint,

b) 8 napon belül megvizsgálja, hogy a kérelem formailag és tartalmilag eleget tesz-e e törvény és a felhatalmazása alapján kiadott jogszabály előírásainak; amennyiben a kérelem nem tesz eleget a vonatkozó jogszabályi előírásoknak, hiánypótlásra visszaküldi azt, megjelölve a kérelem elbírálásához szükséges további információkat és benyújtásuk szükségességének okát,

c)³⁹ a kérelmet - a 13. § (2) bekezdése szerinti behozatali és kiviteli engedély, valamint a 15. § (2) bekezdése szerinti szállítási engedély iránti kérelem kivételével - megküldi a Géntechnológiai Bizottságnak, ha a kérelem eleget tesz a vonatkozó jogszabályi előírásoknak.

(2)⁴⁰ A Géntechnológiai Bizottság

a)⁴¹ a kérelmet és a hozzá csatolt dokumentációt megvizsgálja,

b) felméri a kérelemben foglalt tevékenység folytatásával járó kockázatot,

c)⁴² elfogadja az Európai Unió tagállamaiban végzett környezeti és biológiai hatásvizsgálatokat, de, ha alapos okból szükséges, a géntechnológiai hatóságnak további ellenőrző kísérletek és vizsgálatok - különösen környezeti és biológiai hatásvizsgálatok - elvégzésének a géntechnológiai hatóság határozatában való előírását javasolja,

d) a kérelemben foglalt tevékenységhez hozzájáruló, azt feltételekhez kötő vagy ellenző véleményt készít.

(3)⁴³ A Géntechnológiai Bizottság a (2) bekezdésben előírtak teljesítéséhez szakértő véleményét is kérheti.

(4)⁴⁴ A Géntechnológiai Bizottság véleményének kialakításánál - a (2) bekezdésben foglaltakkal összhangban - vizsgálja a géntechnológiával módosított szervezet alkalmazásának közvetlen vagy közvetett, azonnali vagy később várhatóan bekövetkező hatásait, így különösen:

- a hatására bekövetkező változást az emberben és a természetes szervezetekben, mindenképp a DNS-ben és az ellenálló képességben,

- az új tulajdonságok kialakítására használt átvivő anyag (vektor) és a hatására létrejövő új anyag kialakulását, beépülését az emberbe és a természetes szervezetekbe, különös tekintettel az egészségügyi kockázatokra,

- az általa okozott változást a természetes szervezetek életközösségeiben, különös tekintettel a spontán kereszteződés lehetőségére és a biológiai sokféleségre gyakorolt hatásra,

- a természetes változása következtében kialakuló új hatást.

(5)⁴⁵ A (2) bekezdés c) pontjában meghatározott ellenőrző kísérletek és vizsgálatok elvégzésének költségeit a hasznosító viseli. A (3) bekezdésben meghatározott szakértők közreműködésének költségeit a szakterületüknek megfelelően a természetvédelemért, az egészségügyért, valamint az oktatásért felelős miniszter által vezetett minisztérium, továbbá a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal költségvetési előirányzataiban kell biztosítani.

(6)⁴⁶ A Géntechnológiai Bizottság a kérelemre vonatkozó véleményét a géntechnológiai hatóságnak a kérelem kézhezvételétől számított 30 napon belül megküldi.

A géntechnológiai módosítás és a zárt rendszerű felhasználás engedélyezésének különös szabályai⁴⁷

8/A. §⁴⁸ (1)⁴⁹ A géntechnológiával módosított mikroorganizmusokat az emberi egészséggel és a környezettel szembeni biztonság szerint az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály rendelkezései alapján kell csoportosítani.

(2)⁵⁰ A hasznosítónak a zárt rendszerű felhasználásokat az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott értékelési szempontok és eljárások alapján az emberi egészségre és a környezetre irányuló kockázatok jellege szerint kell osztályoznia, és a megfelelő biztonsági elszigetelési szinteket kell alkalmaznia.

(3)⁵¹ Ha kétség merül fel, hogy a kérelemben előterjesztett zárt rendszerben történő felhasználás esetében melyik osztály a megfelelő, a szigorúbb óvintézkedést kell alkalmazni, kivéve, ha a géntechnológiai hatóság olyan bizonyítékkal rendelkezik, amely alapján a kevésbé szigorú elszigetelési szintek alkalmazását engedélyezi.

9. § (1)⁵² Természetes szervezet géntechnológiával való módosítására, illetve a géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek zárt rendszerben való felhasználására vonatkozó engedély iránti eljárásban - amennyiben jogszabály vagy az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa rövidebb határidőt nem állapít meg - az ügyintézési határidő 90 nap. Az ügyintézési határidőbe nem számít bele az ellenőrző kísérletek és vizsgálatok elvégzésének időtartama.

(2)-(3)⁵³

(4)⁵⁴ A géntechnológiai hatóság az engedély tervezetét - az üzleti titok, a szerzői jog és a fajtaoltalom körébe eső adatok kivételével - társadalmi konzultáció érdekében hivatalos lapjában és honlapján közzéteszi. Az engedély tervezetére annak a hivatalos lapban való közzétételétől számított 30 napon belül a géntechnológiai hatóságnál észrevételt lehet tenni, amelyet a géntechnológiai hatóság véleményezés céljából megküld a Géntechnológiai Bizottságnak. Az észrevételt annak kézhezvételétől számított 10 napon belül a Géntechnológiai Bizottság megvizsgálja, és véleményét a géntechnológiai hatóságnak megküldi. A géntechnológiai hatóság a Géntechnológiai Bizottság véleményének beérkezését követően az engedély tervezetét véglegesíti, megváltoztatja vagy a kérelmet elutasítja.

(5)⁵⁵ Az eljárási határidő számításakor nem kell figyelembe venni azt az időtartamot, amely alatt a géntechnológiai hatóság a társadalmi konzultációt lefolytatja.

(6)⁵⁶ A természetes szervezet géntechnológiai módosítására, illetve géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek zárt rendszerben való felhasználására vonatkozó engedélyt - az üzleti titok, a szerzői jog, a szabadalom és a növényfajta-oltalom körébe eső adatok kivételével - a géntechnológiai hatóság, illetve az azt irányító miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában is közzé kell tenni a géntechnológiai módosítást végző, illetve a felhasználó nevének, az engedély számának, a géntechnológiai módosítás, valamint a felhasználás tárgyának, a géntechnológiai módosításnál alkalmazott gének és a géntechnológiai módosítás eredményének a társadalom számára való haszna és a lehetséges kockázatok megjelölésével.

10. §⁵⁷ (1)⁵⁸ Természetes szervezet géntechnológiával való módosítására irányuló tevékenységet csak a tevékenység folytatásához szükséges, e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott műszaki, technológiai, környezetvédelmi, természetvédelmi és egészségügyi feltételeket teljesítő hasznosítók végezhetnek.

(2) Természetes szervezet géntechnológiával való módosítására irányuló tevékenységet a hasznosítóknál önállóan csak egyetemi végzettséggel és szakirányú tudományos gyakorlattal rendelkező személyek végezhetnek.

A nem forgalomba hozatali célú kibocsátás engedélyezésének különös szabályai⁵⁹

10/A. §⁶⁰ (1) A géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek nem forgalomba hozatali célú kibocsátására vonatkozó engedély tárgyában a kérelem megérkezésétől számított 90 napon belül a géntechnológiai hatóság a 9. § (4) és (5) bekezdése szerinti eljárás lefolytatását követően dönt.

(2) A géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek nem forgalomba hozatali célú kibocsátására vonatkozó engedélyt - az üzleti titok, a szerzői jog, a szabadalom és a növényfajta-oltalom körébe eső adatok kivételével - a géntechnológiai hatóság, illetve az azt irányító miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában is közzé kell tenni a kibocsátó nevének és a géntechnológiával módosított tulajdonság megjelölésével együtt.

(3) A hasznosító kizárólag a 3. § (1) bekezdése szerinti engedély birtokában, az abban meghatározott jogosultsági ideig végezhet nem forgalomba hozatali célú kibocsátást. Az érintett területre kifejtett környezeti hatások megítélése érdekében - az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály szerinti esetben - a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság az engedélyben az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály szerinti kiegészítő, ellenőrző vizsgálatok lefolytatását írhatja elő, meghatározva azok részletes feltételeit, illetve ilyen vizsgálatokat folytathat le.

(4) A (3) bekezdés szerinti, a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság által elvégzendő vizsgálatok lefolytatásához a hasznosító az engedély jogerőre emelkedését követő 30 napon belül köteles a géntechnológiával módosított növény szaporítóanyagából, valamint a növény géntechnológiával nem módosított, a vizsgálatokban kontrollként alkalmazható változatának szaporítóanyagából a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóságnál az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott módon az engedélyben előírt mennyiségű mintát elhelyezni. Amennyiben a hasznosító ezen kötelezettségének nem tesz eleget, a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság a kiadott engedélyt visszavonja.

(5) A (4) bekezdés szerint átadott mintákat - a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok tiszteletben tartása mellett - a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság kizárólag az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott kiegészítő, ellenőrző vizsgálatok céljára használhatja fel, illetve bocsáthatja harmadik személy rendelkezésére. Az engedélyben meghatározott jogosultsági idő lejártát vagy az engedély visszavonását követő 30 napon belül a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság a minta fel nem használt részét visszaszolgáltatja a hasznosítóknak.

(6) A nem forgalomba hozatali célú kibocsátás engedélyezésére vonatkozó kérelemhez a kérelmezőnek a kibocsátás végrehajtásának módjára vonatkozó, e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott részletes kísérleti tervet is csatolnia kell.

A nem forgalomba hozatali célú kibocsátás felülvizsgálata⁶¹

11. §⁶² (1)⁶³ A hasznosítónak a nem forgalomba hozatali célú kibocsátási engedélyben meghatározott jogosultsági idő alatt minden évben, legkésőbb a kibocsátás befejezését - géntechnológiával módosított magasabb rendű növények esetén a betakarítást - követő 30. napig az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusában, és a nem forgalomba hozatali célú kibocsátási engedélyben meghatározott formában és tartalommal jelentést (a továbbiakban: éves jelentés) kell benyújtania a géntechnológiai hatósághoz. Amennyiben a hasznosító az engedélyezett tevékenységet a következő évben nem kívánja folytatni, az éves jelentéséhez mellékelnie kell az erről szóló nyilatkozatát, azzal kiegészítve, hogy az engedélyezett tevékenységgel véglegesen felhagy, vagy az engedélyben meghatározott jogosultsági időn belül egy későbbi időpontban kívánja azt folytatni. Ez utóbbi esetben a hasznosítónak a kibocsátás folytatásáról annak megkezdése előtt 30 nappal tájékoztatnia kell a géntechnológiai hatóságot.

(2) A géntechnológiai hatóság az éves jelentés alapján a nem forgalomba hozatali célú kibocsátást felülvizsgálja, amelynek során figyelembe veszi az ellenőrzésre jogosult hatóság által a területi bejárásról évközben megküldött ellenőrzési jegyzőkönyveket is.

(3)⁶⁴ A géntechnológiai hatóság az éves jelentést, illetve az (1) bekezdés szerinti nyilatkozatot véleményezés céljából megküldi a Géntechnológiai Bizottságnak és a szakhatósági állásfoglalás kialakítása céljából az engedélyezési eljárásban az e törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet szerinti esetben közreműködő szakhatóságnak. A Géntechnológiai Bizottság a jelentéssel kapcsolatos véleményét, valamint az engedély esetleges módosítására vagy visszavonására vonatkozó véleményét a jelentés kézhezvételétől számított 30 napon belül a géntechnológiai hatóságnak megküldi.

(4)⁶⁵ Ha a felülvizsgálat azzal az eredménnyel zárul, hogy az engedély megadásakor figyelembe vett feltételek, illetve körülmények megváltoztak, a géntechnológiai hatóság a Géntechnológiai Bizottság véleményének kikérését követően az engedélyt módosítja. Ha azonban a megváltozott feltételek, illetve körülmények folytán az engedély megadásának feltételei már nem állnak fenn vagy a kibocsátás nem felel meg a jogszabályi előírásoknak, illetve nem tesz eleget az engedélyben foglaltaknak, a géntechnológiai hatóság a Géntechnológiai Bizottság véleményének kikérését követően az engedélyt visszavonja.

A forgalomba hozatal különös szabályai⁶⁶

 11/A. §⁶² (1) Kizárólag az Európai Unióban forgalomba hozatali engedéllyel rendelkező géntechnológiával módosított termék hozható forgalomba.

 (2) Géntechnológiával módosított termék forgalomba hozatalának engedélyezésére vagy a forgalomba hozatali engedély megújítására vonatkozó eljárás (a továbbiakban együtt: forgalomba hozatali engedélyezési eljárás) során a géntechnológiai hatóság az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban foglaltak szerint az Európai Bizottsághoz fordulhat annak érdekében, hogy a forgalomba hozatali engedély hatálya a természetés tekintetében Magyarországra vagy annak egy részére ne terjedjen ki (a továbbiakban: engedély területi korlátozására vonatkozó kérés).

 (3) Amennyiben a kérelmező megerősíti, hogy a forgalomba hozatali engedély hatályát továbbra is ki kívánja terjesztetni Magyarország területére, vagy a géntechnológiai hatóság nem nyújtott be az engedély területi korlátozására vonatkozó kérést, és a (4) vagy (5) bekezdésben foglalt indokokra tekintettel szükséges az engedély területi korlátozása, a géntechnológiai hatóság a forgalomba hozatali engedélyezési eljárás lezárását megelőzően az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban foglaltak szerint értesíti az Európai Bizottságot, hogy a géntechnológiával módosított szervezet, illetve

növényfaj vagy jelleg alapján meghatározott géntechnológiával módosított szervezetek csoportjának termesztését meg kívánja tiltani.

☞ (4) A géntechnológiával módosított szervezet, illetve növényfaj vagy jelleg alapján meghatározott géntechnológiával módosított szervezetek csoportjának magyarországi vagy annak egy részére kiterjedő termesztése a következő indokok alapján tiltható meg:

- ☞ a) környezetpolitikai célok,
- ☞ b) városi és vidéki területrendezés,
- ☞ c) földhasználat,
- ☞ d) társadalmi-gazdasági hatások,
- ☞ e) a géntechnológiával módosított szervezetek más termékekben való előfordulásának elkerülése,
- ☞ f) agrárpolitikai célok,
- ☞ g) közrend.

☞ (5) A (4) bekezdésben felsorolt indoktól eltérő okból a termesztési tilalom akkor vezethető be, ha az a természeti erőforrások, a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok védelme érdekében szükséges és arányos a tilalom alapjául szolgáló, elérni kívánt céllal.

☞ (6) A (4) bekezdés g) pontjában meghatározott indokra csak más indokkal együttesen lehet hivatkozni. A (4) bekezdés a) pontjában foglalt indok csak az engedélyezési eljárás során értékelt környezeti kockázatoktól eltérő szempontokon alapulhat.

☞ (7) Az agrárpolitikáért felelős miniszter a géntechnológiával módosított szervezet, illetve növényfaj vagy jelleg alapján meghatározott géntechnológiával módosított szervezetek csoportjának magyarországi vagy annak egy részére kiterjedő termesztését - az Európai Bizottság (3) bekezdés szerinti értesítését követő 75 napos várakozási idő leteltét követően, de legkorábban a forgalomba hozatali engedély hatálybalépésének napján - rendeletben tiltja meg. Az agrárpolitikáért felelős miniszter a rendeletben a termesztési tilalommal érintett géntechnológiával módosított szervezet, illetve növényfaj vagy jelleg alapján meghatározott géntechnológiával módosított szervezetek csoportjának tárolásával, szállításával, forgalmazásával kapcsolatban speciális előírásokat vagy a termesztési tilalom betartásához szükséges egyéb biztonsági intézkedéseket állapíthat meg.

☞ (8) A termesztési tilalom alá vont géntechnológiával módosított szervezet szaporítóanyagként kiskereskedelmi forgalomba nem hozható.

☞ (9) Az élelmiszerként vagy takarmányként felhasználható géntechnológiával módosított szervezetek, a géntechnológiával módosított szervezetet tartalmazó vagy abból álló, illetve abból előállított élelmiszerek és takarmányok forgalomba hozatalának engedélyezésére az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusának rendelkezéseit kell alkalmazni.

Védzáradéki eljárás⁶⁸

11/B. §⁶⁹ (1) Ha a géntechnológiai hatóságnak egy forgalomba hozatali engedéllyel rendelkező és termékként vagy termékekben megjelenő géntechnológiával módosított szervezet vonatkozásában olyan, a forgalomba hozatali engedély megadása óta ismertté vált új vagy további tudományos ismeret jut a tudomására, amely a környezeti kockázatértékelés vagy ismételt vizsgálat révén rendelkezésre álló információt befolyásolja, megvizsgálja, hogy a termékként vagy termékekben megjelenő géntechnológiával módosított szervezet jelenthet-e az emberi egészségre vagy a környezetre az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály szerinti kockázatot (a továbbiakban: kockázat).

(2) Amennyiben a géntechnológiai hatóság megállapítja, hogy a termékként vagy termékekben megjelenő géntechnológiával módosított szervezet az emberi egészségre vagy a környezetre feltételezhetően kockázatot jelent, az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott kapcsolattartón keresztül haladéktalanul értesíti az Európai Bizottságot és a többi tagállamot

a) a Magyarországon történő forgalmazás, illetve felhasználás védzáradéki eljárás időtartamára szóló korlátozásáról vagy tilalmáról,

b) az új vagy további tudományos ismeretről, amelyre az a) pont szerinti intézkedését alapozza,

c) a feltételezett kockázatokról és azok indokairól, mellékelve a környezeti kockázatértékelés felülvizsgálatát, valamint

d) az engedély módosítására vagy visszavonására vonatkozó javaslatáról.

(3) Az agrárpolitikáért felelős miniszter a (2) bekezdés szerinti értesítéssel egyidejűleg rendeletben

a) megállapítja a védzáradéki eljárás alá vont termékként vagy termékekben megjelenő géntechnológiával módosított szervezetek listáját, és

b) meghatározza a védzáradéki eljárás időtartamára szükséges biztonsági intézkedéseket, így különösen a termékként vagy termékekben megjelenő géntechnológiával módosított szervezetek behozatalának, kivitelének, tárolásának, szállításának, előállításának, forgalmazásának, felhasználásának korlátozását vagy tilalmát, forgalomból történő kivonását, a termékek tárolás során való elkülönítését, illetve a növényállomány megsemmisítését.

(4) A (3) bekezdés szerinti rendelet alapján védzáradéki eljárás alá vont géntechnológiával módosított növényfajta vonatkozásában

a) termesztési engedély nem adható ki,

b) a már kiadott termesztési engedélyeket vissza kell vonni.

Növényfajták állami elismerése és állatfajták fajtaelismerése⁷⁰

11/C. §⁷¹ (1)⁷² A géntechnológiával módosított növényfajták állami elismerése, valamint a géntechnológiával módosított állatfajták fajtaelismerése során a növényfajták állami elismeréséről és az állatfajták fajtaelismeréséről szóló jogszabályok előírásait e §-ban foglaltakkal együtt kell alkalmazni.

(2)⁷³ A géntechnológiával módosított növényfajták esetén az állami elismeréshez szükséges kísérleti vizsgálatok csak a géntechnológiai hatóság nem forgalomba hozatali célú kibocsátási engedélyének jogerőre emelkedését követően kezdhetők meg.

(3) Az állami elismerésre bejelentett géntechnológiával módosított növényfajta fajtavizsgálatának eredményeit a növényfajták állami elismerését végző hatóság akkor terjesztheti a Fajtaminősítő Bizottság elé, ha a géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatali engedéllyel rendelkezik és azt a bejelentő a növényfajták állami elismerését végző hatósághoz benyújtotta.

(4) A géntechnológiával módosított állatfajták fajtaelismerési eljárásának feltétele, hogy a fajtaelismerést kérő a forgalomba hozatali engedélyt az állatfajták fajtaelismerését végző hatósághoz benyújtotta.

☞ (5)⁷⁴ Az állami elismerésről, illetve a fajtaelismerésről szóló határozat nem adható ki, ha

☞ a) a géntechnológiával módosított szervezet, illetve növényfaj vagy jelleg alapján meghatározott géntechnológiával módosított szervezetek csoportjának

☞ aa) magyarországi termesztésére a géntechnológiával módosított termék forgalomba hozatali engedélyének hatálya nem terjed ki,

☞ ab) magyarországi termesztését a 11/A. § (7) bekezdése alapján az agrárpolitikáért felelős miniszter megtiltotta, vagy

☞ b) a géntechnológiával módosított szervezet forgalomba hozatalát a 11/B. § (2) bekezdése alapján korlátozták vagy megtiltották.

Csomagolás jelölése

12. §⁷⁵ (1)⁷⁶ A géntechnológiával módosított termék, valamint az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa szerinti géntechnológiával módosított szervezetből előállított élelmiszer és takarmány előállítója és forgalomba hozója a termék csomagolásán, valamint a kísérő

okmányokon - a (2) bekezdésben foglalt kivétellel - köteles az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusában meghatározott jelölést feltüntetni.

(2)⁷⁷ Az (1) bekezdésben foglaltakat nem kell alkalmazni az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa szerinti, határértéket meg nem haladó, nem szándékosan, illetve technikailag elkerülhetetlen okból történt előfordulásra.

Behozatal, kivitel

13. §⁷⁸ (1)⁷⁹ A forgalomba hozatali engedéllyel rendelkező géntechnológiával módosított szervezetek harmadik országból - nem érintve az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusában foglalt előírásokat - külön engedély nélkül behozhatók.

(2)⁸⁰ A forgalomba hozatali engedéllyel nem rendelkező géntechnológiával módosított szervezetek, valamint azok bármely része (beleértve a génállományának újratermelésére, illetve örökítésére nem képes részeket is) harmadik országból történő behozatala, illetve oda történő kivitele engedélyköteles. Az engedély iránti kérelmet a géntechnológiai hatósághoz a küldemény magyarországi címzettjének vagy feladójának kell benyújtania. A géntechnológiai hatóság az engedély iránti kérelemről a kérelem megérkezésétől számított 90 napon belül dönt. Az engedélyben a géntechnológiai hatóság meghatározza a behozatal és a kivitel feltételeit, a veszélyes áruk szállításáról szóló jogszabályok hatálya alá tartozó géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek esetében e jogszabályokkal összhangban.

(3)⁸¹ A környezetbe történő szándékos kibocsátásra, élelmiszerként vagy takarmányként történő közvetlen felhasználásra vagy feldolgozásra, illetve zárt rendszerű felhasználásra szánt géntechnológiával módosított szervezetek kivitelére, továbbá a géntechnológiával módosított szervezetek nem szándékos kivitelére és behozatalára az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusának rendelkezései alkalmazandók.

(4)⁸² A veszélyes áruk szállításáról szóló jogszabályok rendelkezései az irányadóak a hatályuk alá tartozó géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek behozatalára és kivitelére.

14. §⁸³

Szállítás

 15. §⁸⁴ (1)⁸⁵ Az Európai Gazdasági Térség területén a 11/A. § (1) bekezdése szerinti forgalomba hozatali engedéllyel rendelkező géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított vagy azokat tartalmazó termékek Magyarországról az Európai Gazdasági Térség tagországaiba, valamint az Európai Gazdasági Térség tagországaiból Magyarországra külön engedély nélkül szállíthatók.

(2) A forgalomba hozatali engedéllyel nem rendelkező géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek Magyarországról az Európai Gazdasági Térség tagországaiba, valamint az Európai Gazdasági Térség tagországaiból Magyarországra külön engedéllyel szállíthatók. A szállítási engedély iránti kérelmeket a géntechnológiai hatósághoz a küldemény magyarországi címzettjének vagy feladójának kell benyújtania.

(3)⁸⁶ A géntechnológiai hatóság a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvény szerinti általános ügyintézési határidőn belül dönt az engedély iránti kérelemről. Az engedélyben a géntechnológiai hatóság a veszélyes áruk szállításáról szóló jogszabályok hatálya alá tartozó géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek esetében - e jogszabályokkal összhangban - meghatározza a szállítás feltételeit. A szállítási engedély másolatának kísélnie kell a szállítmányt.

(4)⁸⁷ A nem szándékos szállítás esetén alkalmazandó rendelkezéseket az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusa tartalmazza.

(5)⁸⁸ A veszélyes áruk szállításáról szóló jogszabályok rendelkezései az irányadóak a hatályuk alá tartozó géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek szállítására.

Géntechnológiai módosítást végző létesítmény létrehozása⁸⁹

16. §⁹⁰ (1)⁹¹ A géntechnológiai módosítást végző létesítmény létrehozására vonatkozó engedélyezési eljárásban az ügyintézési határidő 45 nap.

(2)⁹²

Hulladékkezelés

17. § (1)⁹³ A géntechnológiai hatóság az eljárásban - az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály szerinti esetben - közreműködő szakhatóság állásfoglalása alapján a környezeti kockázatok felmérésére a géntechnológiai tevékenység, illetve a géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek elpusztulása és ártalmatlanítása során keletkező hulladékokra és annak kezelésére vonatkozó biológiai hatástanulmány készítését írhatja elő. A géntechnológiai hatóság a biológiai hatástanulmány elkészítéséről, valamint a hulladék megjelöléséről, kezeléséről, szállításáról és ártalmatlanításáról a géntechnológiai módosításra, a géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek zárt rendszerben való felhasználására, nem forgalomba hozatali célú kibocsátására, illetve forgalomba hozatalára vonatkozó engedélyben, vagy a géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek behozatalára, valamint kivitelére vonatkozó engedélyben rendelkezhet. A biológiai hatástanulmányt a hasznosító vagy az ártalmatlanító készíti. A hulladékot az engedélyben előírt eljárásnak megfelelően kell megjelölni, kezelni, szállítani és ártalmatlanítani.

(2)⁹⁴ Azokra a géntechnológiával módosított szervezetekre, amelyek a géntechnológiai hatóság engedélye alapján az élelmiszer-előállításban nyers vagy adalékanyagként felhasználhatók, az (1) bekezdés előírásai nem vonatkoznak, és azokat az élelmiszerek megsemmisítésének feltételeiről és módjáról szóló jogszabályban, illetve az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusában meghatározott eljárásnak megfelelően kell kezelni.

(3)⁹⁵ A géntechnológiai tevékenységből származó, a veszélyes hulladékokról szóló jogszabály értelmében veszélyesnek minősülő hulladékok kezelésére, szállítására és ártalmatlanítására a veszélyes hulladékok kezeléséről, szállításáról és ártalmatlanításáról szóló jogszabály rendelkezései az irányadóak.

Géntechnológiai felügyelő

18. §⁹⁶ A hasznosítók a tevékenységük folytatásához géntechnológiai felügyelőt (a továbbiakban: felügyelő) foglalkoztatnak. A felügyelő feladata e törvény és az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály előírásainak a hasznosító általi betartását ellenőrizni, és közreműködni abban, hogy a hasznosítónál végzett tevékenység az emberi egészségre és a környezetre veszélytelen legyen.

Nyilvántartás és adatkezelés⁹⁷

19. §⁹⁸ (1)⁹⁹ A Kormány által kijelölt intézmény (a továbbiakban: nyilvántartó szerv) nyilvántartja és honlapján bárki számára korlátozás nélkül, kereshető módon hozzáférhetővé teszi

a)¹⁰⁰ a természetes szervezetek géntechnológiával való módosítására, a géntechnológiával módosított szervezetek, valamint az azokból előállított termékek zárt rendszerű felhasználására, nem forgalomba hozatali célú kibocsátására és forgalomba hozatalára vonatkozó engedély iránti kérelemben és az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott dokumentációban szereplő adatok közül a géntechnológiával módosított szervezet vagy szervezetek általános leírását, a hasznosító nevét, címét, a kibocsátás célját, helyét, a tervezett felhasználásokat, a környezeti kockázat értékelést, a nyomon követésre és a baleset elhárítására vonatkozó módszereket és terveket,

b) az engedélyezési határozatot, valamint

c) a géntechnológiai módosításokat végző laboratóriumok és a laboratóriumok felelős vezetőinek nevét tartalmazó jegyzéket.

(2)¹⁰¹ A Géntechnológiai Bizottság tagja a Géntechnológiai Bizottság működés során tudomására jutott adatokat köteles bizalmasan kezelni, és azokról csak a kérelmező hozzájárulása esetén adhat harmadik személynek tájékoztatást. Ezt a rendelkezést kell alkalmazni akkor is, ha a hasznosító a benyújtott kérelmét visszavonja.

(3) Az (1) bekezdés szerinti adatokat a géntechnológiai hatóság - az (1) bekezdés a) pontja szerinti adatok esetén az engedély tervezetének közzétételével egyidejűleg - küldi meg a nyilvántartó szerv részére.

(4)¹⁰² A nyilvántartás céljából átadott adatok közül a hasznosító üzleti titokhoz vagy szabadalomhoz, illetve fajtaoltalomhoz fűződő jogát sértő adatok nem nyilvánosak, amennyiben azok ilyen módon való kezelését a hasznosító a Géntechnológiai Bizottságtól vagy a géntechnológiai hatóságtól kéri.

(5)¹⁰³ A nyilvántartó szerv az adatokat az engedélyben meghatározott jogosultsági idő lejártát követő 10 évig tartja nyilván.

(6) A nyilvántartó szerv a kérelem visszavonása esetén az (1) bekezdés a) pontja szerinti adatokat nyilvántartásából törli.

20. §¹⁰⁴ (1)-(2)¹⁰⁵

(3)¹⁰⁶ A 19. § (1) bekezdésében meghatározott adatok nyilvántartására és hozzáférhetőségére vonatkozó részletes szabályokat az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály állapítja meg.

21. §¹⁰⁷ (1)¹⁰⁸ Az ellenőrzésre jogosult hatóság évente tájékoztatót készít a géntechnológiai hatóságnak a géntechnológiával módosított szervezetek és az azokból előállított termékek zárt rendszerű felhasználásának és kibocsátásának ellenőrzéséről, amelyet tájékoztatásul megküld a Géntechnológiai Bizottság részére is.

(2)¹⁰⁹ A Géntechnológiai Bizottság tevékenységével összefüggő feladatok teljesítéséről annak elnöke és titkára évente összefoglaló beszámolót készít, amelynek részét képezik az (1) bekezdésben meghatározott tájékoztatók. A beszámolót az agrárpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium a hivatalos lapjában és honlapján közzéteszi.

Baleset¹¹⁰

21/A. §¹¹¹ (1)¹¹² Balesetek elkerülése érdekében a hasznosító köteles az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban előírtak szerint tervet készíteni. Baleset bekövetkezésekor a hasznosító köteles a géntechnológiai, valamint az ellenőrzésre jogosult hatóságot haladéktalanul értesíteni, és az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály szerinti adatokat megadni.

(2)¹¹³ A géntechnológiai, valamint az ellenőrzésre jogosult hatóság köteles minden szükséges intézkedést megtenni, és minden olyan információt összegyűjteni, amely a baleset teljes körű elemzéséhez szükséges, illetve javaslatokat kidolgozni a hasonló balesetek jövőbeni elkerülésére, azok hatásainak korlátozására.

III. fejezet¹¹⁴

Az egymás melletti termesztés engedélyezésének szabályai¹¹⁵

21/B. §¹¹⁶ (1)¹¹⁷ A géntechnológiával módosított növények és a hagyományos módon, valamint az ökológiai gazdálkodással termesztett növények keveredésének megelőzése érdekében a géntechnológiával módosított növények termesztésére kizárólag a termesztési hatóság jogerős termesztési engedélyének birtokában kerülhet sor.

(2)¹¹⁸ A géntechnológiával módosított növényt termesztő természetes személynek, jogi személynek vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetnek (a továbbiakban: termelő) a termesztési engedély iránti kérelmet legalább 90 nappal a vetés tervezett időpontja előtt kell benyújtania a termesztési hatósághoz, csatolva az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott, az egymás melletti termesztéshez szükséges ismeretek megszerzését igazoló - saját

vagy az általa alkalmazott személy - bizonyítványát. A termesztési engedély iránti kérelem benyújtásakor külön jogszabályban meghatározott díjat kell fizetni.

(3) Több termelő közösen is benyújthat kérelmet, amennyiben földterületeik, amelyeken géntechnológiával módosított növényt kívánnak termesztetni, egymással szomszédosak. Ebben az esetben a termesztési hatóság a pufferzóna méretének és a termesztés egyéb feltételeinek meghatározásakor a földterületeket egy egésznek tekinti és a termesztés engedélyezéséről egy határozatot hoz. Közös kérelem esetén a termesztési hatóság csak abban az esetben adja meg az engedélyt, ha minden termelőnél külön-külön fennállnak a jogszabályban előírt feltételek, ellenkező esetben a kérelmet minden kérelmező vonatkozásában elutasítja.

(4) A kérelemnek tartalmaznia kell

a) a termelő nevét, cégnevét, valamint lakhelyét vagy székhelyét,

b)¹¹⁹ a termelőnek a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló jogszabály szerinti ügyfél-regisztrációs számát,

c) a termesztés helyét, helyrajzi számát, nagyságát, a parcellák blokkazonosítóját, valamint

d) a termesztési kívánt növényfajtát és annak európai uniós egyedi azonosítóját, valamint a módosított tulajdonságot.

(5) A termesztési hatóság

a) a termesztési engedély iránti kérelem beérkezését írásban visszaigazolja a kérelmezőnek, és egyidejűleg országos adatbázisban nyilvánosságra hozza a beérkezett kérelem tartalmát (kérelmező neve, növényfaj, -fajta, terület, MEPAR azonosító és helyrajzi szám),

b)-c)¹²⁰

 (5a)¹²¹ Amennyiben a termesztési engedély iránti kérelmet a 11/A. § (7) bekezdése szerinti várakozási idő alatt nyújtja be a kérelmező, a termesztési hatóság az engedélyezési eljárást a várakozási idő tartamára felfüggeszti.

(6)¹²² A termesztési hatóság a kérelem megérkezését követő 40 napon belül előzetes állásfoglalást bocsát ki a géntechnológiával módosított növények termesztése során biztosítandó pufferzóna méretéről és a termesztés egyéb feltételeiről. Az előzetes állásfoglalás nem jogosít a termesztés megkezdésére.

(7)¹²³ A géntechnológiával módosított növények és a hagyományos módon, valamint az ökológiai gazdálkodással termesztett növények közötti pufferzóna e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott minimális méreténél a termesztési hatóság speciális esetben nagyobb távolságot is megállapíthat, a helyi természeti, földrajzi és egyéb, a termesztést befolyásoló adottságok alapján. A termesztési hatóság a pufferzóna e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott minimális méreténél nagyobb távolságot megállapíthat továbbá akkor is, ha a védett, fokozottan védett és érzékeny természeti területek, a NATURA 2000 területek, valamint a génbanki területek és a géntechnológiával módosított növények termőterületének határvonala között a távolság kisebb, mint a pufferzóna minimális méretének kétszerese. A termesztési hatóság által meghatározott pufferzóna mérete nem haladhatja meg a minimális méret kétszeresét.

(8)¹²⁴ A termesztési hatóság a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről, továbbá a vadon élő madarak védelméről szóló uniós jogi aktusoknak való megfelelést biztosító jogszabályi rendelkezések, illetve a védetté nyilvánító és az érzékeny természeti területekről szóló jogszabályokban foglalt előírások teljesítése érdekében speciális termesztési feltételeket állapíthat meg. Amennyiben ezen előírások ilyen módon sem teljesíthetők, a termesztés nem engedélyezhető.

(9)¹²⁵ A pufferzónában a géntechnológiával módosított növényvel ivarilag kompatibilis növény nem termesztendő. A pufferzónában a keresztbeporzásra alkalmas gyomokat a helyes gazdálkodási gyakorlatnak megfelelően irtani kell.

(10)¹²⁶ Géntechnológiával módosított rovarrezisztens növény termesztése esetén a rezisztens rovarok megjelenésének elkerülése érdekében a termesztési hatóság az előzetes állásfoglalásban meghatározza a géntechnológiával módosított növényvel hasznosított terület körül létrehozandó menedékszóna nagyságát, amelynek mérete - az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban foglalt körülményektől függően - a kérelemben a géntechnológiával módosított

növénnyel bevetettként jelzett terület 10-20%-a lehet. A menedékszónát a kérelemben géntechnológiával módosított növénnyel bevetettként jelzett területen belül kell létrehozni. A menedékszóna nem része a pufferezónának. A menedékszónában termelt terményt géntechnológiával módosított terményként kell címkézni, kivéve, ha a termelő által akkreditált laboratóriumban elvégzett egyedi laboratóriumi vizsgálat alapján a menedékszónában termelt terményre az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusában foglaltak szerint nem kell alkalmazni a géntechnológiával módosított szervezetek jelölésére vonatkozó előírásokat.

(11)¹²⁷ A kérelmezőnek az előzetes állásfoglalás megadását követően az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály szerinti táblát kell kihelyeznie arról, hogy géntechnológiával módosított növények termesztésének engedélyezése van folyamatban, a kérelemben szereplő terület vonatkozásában.

(12)¹²⁸ Az egymás melletti termesztésre vonatkozó oktatásért, a vizsgáztatásért, valamint a bizonyítvány kiállításáért az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott díjat kell fizetni.

21/C. §¹²⁹ (1) A kérelmezőnek az előzetes állásfoglalás megadását követően be kell szereznie a géntechnológiával módosított növények termesztésének engedélyezéséhez

a) az előzetes állásfoglalásban meghatározott pufferezónán belüli földtulajdonosok írásos hozzájárulását, és

b) ha a pufferezónán belüli földterületet nem a tulajdonos használja, a földhasználó írásos hozzájárulását is (a továbbiakban a) és b) pontban szereplő személyek együtt: pufferezónán belüli földtulajdonosok, illetve földhasználók), valamint

c) ha a kérelmező nem tulajdonosa annak a földterületnek, ahol a géntechnológiával módosított növényeket termesztetni szándékozik, úgy e földterület tulajdonosának írásos hozzájárulását is.

(2) Ha az (1) bekezdés szerinti földterület tulajdonosa az állam, akkor a vagyonkezelő szervezet, ennek hiányában a tulajdonosi jogokat gyakorló szervezet írásos hozzájárulását kell beszerezni.

(3)¹³⁰ Az írásos hozzájárulással egyidejűleg - annak elválaszthatatlan részeként - a pufferezónán belüli földtulajdonos, illetve földhasználó köteles nyilatkozni arról, hogy tudomással bír azon kötelezettségéről, amely szerint a termesztési engedélyben meghatározott jogosultsági idő alatt a pufferezóna területén nem termesztethet a géntechnológiával módosított növénnyel ivarilag kompatibilis növényt. A hozzájárulás bíróság által nem pótolható. A hozzájárulások hiányában a termesztési engedély nem adható meg. A géntechnológiával módosított növények termesztéséhez való írásos hozzájárulás formáját és adattartalmát az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály tartalmazza.

(4)¹³¹ A kérelmezőnek legkésőbb a vetés tervezett időpontját megelőző 20. napig kell a hozzájárulásokat benyújtania a termesztési hatóságnak. A termesztési hatóság a hozzájárulások benyújtását követő 15 napon belül dönt a termesztési engedély iránti kérelemről.

(5) A termesztési engedély szántóföldi növények esetében egy vetési ciklusra, egyéb esetekben a termesztési engedélyben meghatározott időtartamra szól, lejártát követően új engedély iránti kérelmet kell benyújtani.

(6)¹³² A termesztési engedély megadását követően a termesztési hatóság a kérelemben szereplő és a termesztésre vonatkozó adatokat nyilvántartja és bárki számára korlátozás nélkül, kereshető módon országos adatbázisban a honlapján, valamint a kormányzati portálon közzéteszi. A termesztési hatóság a határozatot megküldi az ellenőrzésre jogosult hatóság részére. A kérelmező, illetve az engedély jogosultja a kérelem benyújtását követően bekövetkezett változásokat 5 napon belül, írásban köteles bejelenteni a termesztési hatóságnak.

(7) A termesztésre jogosult köteles megküldeni a termesztési hatóság részére az elvetett szaporítóanyag címkéjének másolatát, legkésőbb a vetést követő 30. napig.

(8) A 21/B. § (3) bekezdése szerinti közös engedély esetén a termelők a határozatban, illetve a jogszabályokban foglalt előírások betartásáért saját földterületük és termesztési tevékenységük vonatkozásában felelősek.

(9)¹³³ Az engedélyezés és a nyilvántartás során az ingatlanügyi hatóság és a földmérési és térinformatikai közigazgatási szerv a termesztési hatóságnak díjmentesen adatot szolgáltat.

(10)¹³⁴ Az egymás melletti termesztés, valamint a termés kezelésének, szállításának, raktározásának és forgalmazásának részletes szakmai szabályait és feltételeit az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály tartalmazza.

21/D. §¹³⁵ (1)¹³⁶ A termesztési engedélyben és a jogszabályokban foglalt betartását az ellenőrzésre jogosult hatóság ellenőrzi. A termesztésre jogosult és a pufferzónán belüli földtulajdonos, illetve földhasználó köteles együttműködni az ellenőrzésre jogosult hatósággal.

(2)¹³⁷

(3)¹³⁸ A 22. § (1), (2) és (3a)-(6) bekezdését, a Géntechnológiai Bizottságra és a szakhatóságokra vonatkozó előírás kivételével a 23. §-t, 24/A. §-t, valamint a 25. § (1) bekezdés első mondatát az egymás melletti termesztésre is alkalmazni kell azzal az eltéréssel, hogy az ott nevesített géntechnológiai tevékenység helyett egymás melletti termesztést, géntechnológiai hatóság helyett termesztési hatóságot, a géntechnológiai tevékenység ellenőrzésére jogosult hatóság helyett az egymás melletti termesztés ellenőrzésére jogosult hatóságot, hasznosító helyett pedig termesztésre jogosultat kell érteni.

(4)¹³⁹ Amennyiben az ellenőrzés során megállapítást nyer, hogy a pufferzónán belüli földtulajdonos, illetve földhasználó megszegi a 21/B. § (9) bekezdésében foglalt tilalmat, az egymás melletti termesztés ellenőrzésére jogosult hatóság értesítése alapján a termesztési hatóság kötelezi a jogsértőt a tilalom ellenére termesztett növények megsemmisítésére.

(5)¹⁴⁰ Az egymás melletti termesztés során okozott károkért való felelősségre - a (6) bekezdésben foglalt kivétellel - a Polgári Törvénykönyv fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályai irányadóak.

(6)¹⁴¹ Ha a károsult a géntechnológiával módosított növények termesztéséhez a 21/C. § (1) és (2) bekezdése szerinti írásos hozzájárulását megadta, az egymás melletti termesztés során okozott károkért való felelősségre a Polgári Törvénykönyvnek a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség általános szabályaira vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.

21/E. §¹⁴² (1)¹⁴³ A géntechnológiával módosított növény szaporítóanyagának forgalmazója legkésőbb 60 nappal az adott géntechnológiával módosított szaporítóanyag-tétel forgalmazását megelőzően - a név vagy cégnév és cím vagy székhelycím feltüntetésével - köteles adatot szolgáltatni a termesztési hatóság számára a forgalmazni kívánt géntechnológiával módosított szaporítóanyag mennyiségéről, a növényfaj és a fajta megjelölésével.

(2)¹⁴⁴ A géntechnológiával módosított szervezetek nyomon követhetőségének biztosítása érdekében a géntechnológiával módosított növény szaporítóanyagának forgalmazója köteles az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó jogi aktusában előírt nyilvántartást vezetni, amely tartalmazza az eladott szaporítóanyag fajtáját, fémzárólag, illetve azonosító számát, mennyiségét, az eladás dátumát, valamint a vásárló nevét és címét, illetve cégnevét és székhelyét. A nyilvántartást a forgalmazónak 5 évig kell megőriznie. A nyilvántartást az ellenőrzésre jogosult hatóság ellenőrzi.

(3)¹⁴⁵ A forgalmazó - az (1) bekezdés szerinti adatok megadásával - az őszi vetésű növények esetén minden év január 31-ig, tavaszi vetésű növények esetén minden év augusztus 31-ig köteles adatot szolgáltatni a termesztési hatóságnak a géntechnológiával módosított növény szaporítóanyagának a tárgyévben ténylegesen forgalmazott mennyiségéről.

(3a)¹⁴⁶ A termesztési hatóság az (1) és (3) bekezdés szerinti adatszolgáltatásról nyilvántartást vezet, amely tartalmazza a forgalmazó nevét vagy cégnevét, valamint lakcímét vagy székhelyét is. A nyilvántartás adatkörét a termesztési hatóság honlapján, valamint a kormányzati portálon - a személyes adatok kivételével - bárki számára korlátozás nélkül, kereshető módon hozzáférhetővé kell tenni.

(4) A vásárlást megelőzően a forgalmazónak tájékoztatnia kell a vásárlót arról, hogy a szaporítóanyag kizárólag termesztési engedély birtokában használható fel. A vásárló nyilatkozat aláírásával igazolja, hogy a forgalmazó tájékoztatási kötelezettségének eleget tett.

(5)¹⁴⁷ Az e §-ban foglaltakat alkalmazni kell a géntechnológiával módosított növény szaporítóanyagának a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvény szerint a szabad szolgáltatásnyújtás jogával rendelkező szolgáltató által határon átnyúló szolgáltatásnyújtás keretében történő forgalmazása esetén is.

21/F. §¹⁴⁸ Amennyiben természetes vagy jogi személyek, valamint jogi személyiség nélküli szervezetek megállapodás keretében géntechnológiával módosított növényfajtától mentes övezetet hoznak létre, a termesztési hatóság az övezetben gazdálkodók kérelmére és önkéntes adatszolgáltatása alapján az övezetnek a kérelemben megjelölt adatait és a kérelmező gazdálkodók adatait a honlapján, valamint a kormányzati portálon közzéteszi.

IV. Fejezet¹⁴⁹

HATÓSÁGI ELLENŐRZÉS ÉS INTÉZKEDÉSEK

22. §¹⁵⁰ (1)¹⁵¹ A géntechnológiai tevékenységgel kapcsolatos jogszabályokban és az engedélyben foglaltak betartását az ellenőrzésre jogosult hatóság a tevékenység helyszínén ellenőrzi. Az ellenőrzésre jogosult hatóság a helyszíni ellenőrzés során a tevékenységet felfüggeszti a géntechnológiai hatóság 25. § (1) bekezdése szerinti döntéséig, ha

a) a tevékenység eltér az engedélyben, valamint a vonatkozó jogszabályokban foglaltaktól,

b) nem engedélyezett géntechnológiai tevékenységet észlel,

c) az engedélyezett tevékenység kockázatának növekedésére vonatkozóan bármilyen új ismeret jut a tudomására, különösen, ha az az emberi egészségre vagy a környezetre jelentett kockázat mértékével függ össze.

(2)¹⁵² Az ellenőrzésre jogosult hatóság az (1) bekezdésben foglaltakon túlmenően az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározottak szerint, a feltárt jogsértés súlyával arányosan, a jogsértésben rejlő kockázat mértékének és jellegének figyelembevételével a következő intézkedéseket hozhatja:

 a)¹⁵³ az engedéllyel nem rendelkező, termesztési tilalom vagy védzáradéki eljárás alá vont vagy az előírásoknak meg nem felelő géntechnológiával módosított szervezet, illetve az abból előállított termék előállítását, tárolását, szállítását, felhasználását, forgalomba hozatalát, behozatalát, kivitelét megtilthatja;

 b)¹⁵⁴ elrendelheti az engedéllyel nem rendelkező, termesztési tilalom vagy védzáradéki eljárás alá vont vagy az előírásoknak meg nem felelő géntechnológiával módosított szervezet, illetve az abból előállított termék forgalomból való kivonását, megsemmisítését;

 c)¹⁵⁵ az engedéllyel nem rendelkező, termesztési tilalom vagy védzáradéki eljárás alá vont vagy az előírásoknak meg nem felelő géntechnológiával módosított szervezetből álló vagy ezt tartalmazó növényfajta vonatkozásában termelési, betakarítási tilalmat rendelhet el,

d) elrendelheti az engedéllyel nem rendelkező géntechnológiával módosított állat vizsgálatát, elkülönítését vagy leölését;

e) a határállomásokon végzett ellenőrzése során elrendelheti az e törvény végrehajtására kiadott jogszabály szerinti, illetve az Európai Unió közvetlenül alkalmazandó jogi aktaiban foglalt intézkedéseket.

(3)¹⁵⁶ Az ellenőrzésre jogosult hatóság géntechnológiai bírság megfizetését írja elő

a) az (1) bekezdés a) és b) pontjában foglaltak,

 b)¹⁵⁷ a 11/A. § (7) bekezdése vagy 11/B. § (3) bekezdése szerinti rendeletben meghatározott tilalom, korlátozás megszegése, vagy

c) a III. Fejezetben foglalt előírások megsértése esetén.

(3a)¹⁵⁸ A hatóság a bírság mértékének megállapítása során köteles mérlegelni a jogellenes magatartás súlyát, következményeinek a környezetre és az emberi egészségre való veszélyességét, továbbá első ízben történő vagy ismételt megállapítását, illetve véletlenszerű bekövetkezését. Ismételt alkalommal történő jogszabálysértés alatt a korábbi jogszabálysértés megállapításától számított 5 éven belül elkövetett újabb jogszabálysértést kell érteni. A bírság mértékét és kiszabásának részletes szabályait az e törvény végrehajtására kiadott jogszabály állapítja meg.

(4)¹⁵⁹ Az ellenőrzésre jogosult hatóság a jogsértés esetén alkalmazott intézkedésről a határozat megküldésével értesíti a géntechnológiai hatóságot a határozat meghozatalától számított 3 napon belül

és javaslatot tesz a géntechnológiai tevékenységre vonatkozó, nemzeti hatáskörben megadott engedély feltételhez kötésére, módosítására, felfüggesztésére vagy visszavonására, illetve uniós hatáskörbe tartozó engedély esetén az engedély módosításának vagy visszavonásának kezdeményezésére.

(5)¹⁶⁰ Az ellenőrzéssel összefüggésben felmerült vizsgálatok költségei jogszabálysértés megállapítása esetén a jogszabálysértőt terhelik.

(6) A géntechnológiai hatóság honlapján az elvégzett ellenőrzésekről tájékoztatást tesz közzé.

Az engedély feltételhez kötése, módosítása, felfüggesztése, visszavonása¹⁶¹

23. §¹⁶² (1)¹⁶³ Amennyiben az engedélyezett géntechnológiai tevékenység az engedély alapjául szolgáló kockázat értékeléshez képest kockázatonövekedést jelent, különösen az emberi egészség és a környezet vonatkozásában, a géntechnológiai hatóság hivatalból vagy az engedélyezési eljárásban e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabály szerinti esetben közreműködött szakhatóság, illetve az ellenőrzésre jogosult hatóság kezdeményezésére, a Géntechnológiai Bizottság véleménye alapján

*a)*¹⁶⁴ a géntechnológiai tevékenységre vonatkozó, nemzeti hatáskörben megadott engedélyt feltételhez köti, módosítja, felfüggeszti, vagy ha az engedély megadásának feltételei már nem állnak fenn, az engedélyt visszavonja,

*b)*¹⁶⁵ uniós hatáskörbe tartozó engedély esetén az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott kapcsolattartó szerven keresztül kezdeményezi az engedély módosítását vagy visszavonását.

(2) A géntechnológiai hatóság a 22. § (1) bekezdésének *a)* pontja szerinti esetben az ellenőrzésre jogosult hatóság kezdeményezésére, valamint abban az esetben, ha a hasznosító a 11. § szerinti éves jelentéstételi kötelezettségének nem tesz eleget, hivatalból

a) visszavonja a géntechnológiai tevékenységre vonatkozó, nemzeti hatáskörben megadott engedélyt,

*b)*¹⁶⁶ uniós hatáskörbe tartozó engedély esetén az e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott kapcsolattartó szerven keresztül kezdeményezi az engedély visszavonását.

(3)¹⁶⁷ A géntechnológiai hatóság a nemzeti hatáskörbe tartozó engedély feltételhez kötéséről, módosításáról, felfüggesztéséről vagy visszavonásáról szóló határozatát közli a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvényben foglaltakon túlmenően a nyilvántartó szervvel is.

(4)¹⁶⁸ A 22. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti esetben a géntechnológiai hatóság a nem engedélyezett géntechnológiai tevékenységet folytató természetes vagy jogi személyt, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetet 3 évig eltilthatja minden géntechnológiai tevékenység végzésétől, aki ezáltal a tilalom idejére géntechnológiai tevékenység végzésére jogosító engedélyt nem kaphat.

24. § (1)¹⁶⁹

(2)¹⁷⁰ A géntechnológiai hatóság a természet védelme érdekében a hasznosítóknak e törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban meghatározott genetikai védősáv kialakítását írhatja elő.

24/A. §¹⁷¹ Ha a géntechnológiai tevékenység végzésére jogosító engedélyt kérelmező vagy a hasznosító a kérelemben meghatározott géntechnológiával módosított szervezettel, illetve az engedélyezett tevékenységgel kapcsolatban fontos új adatokhoz jut vagy a tevékenységet olyan módon kívánja megváltoztatni, amely az ezzel járó kockázatokat jelentősen megnöveli, az emberi egészség és a környezet védelmét biztosító intézkedések megtétele mellett erről a géntechnológiai hatóságot haladéktalanul tájékoztatnia kell. A kérelmezőnek az engedély iránti kérelemmel benyújtott dokumentációt felül kell vizsgálnia és a kérelmet módosítania kell vagy vissza kell vonnia. A hasznosítónak az engedély iránti kérelemmel benyújtott dokumentációt felül kell vizsgálnia és az engedély módosítására vagy visszavonására irányuló kérelmet kell benyújtania. A géntechnológiai hatóság a hasznosító tájékoztatását követően a 25. § (1) bekezdése szerint jár el.

25. § (1)¹⁷² A géntechnológiai hatóság az ellenőrzésre jogosult hatóság 22. § (1) bekezdése szerinti értesítése, vagy a 22. § (1) bekezdésében foglaltak észlelése esetén az engedély feltételhez kötéséről,

módosításáról, felfüggesztéséről vagy visszavonásáról való döntésig az emberi egészséget vagy a környezetet veszélyeztető esetekben a tevékenység folytatását korlátozhatja vagy megtilthatja. A géntechnológiai hatóság az intézkedésről és annak okairól az intézkedés megtétele után haladéktalanul tájékoztatja a Géntechnológiai Bizottságot.

(2)¹⁷³ A Géntechnológiai Bizottság az (1) bekezdésben meghatározott intézkedés fenntartásáról az intézkedésről való tájékoztatás kézhezvételétől számított harminc napon belül véleményt alkot, és véleményét a géntechnológiai hatóságnak megküldi. A géntechnológiai hatóság a Géntechnológiai Bizottság véleményét figyelembe véve dönt az intézkedés fenntartásáról.

(3)¹⁷⁴ A tevékenység folytatásának megtiltása esetén, a Géntechnológiai Bizottságnak az intézkedés fenntartását indokoltnak tartó véleménye kézhezvétele után a géntechnológiai hatóság a géntechnológiával módosított szervezetek azonnali megsemmisítését rendeli el. A megsemmisítést a géntechnológiai hatóság által kijelölt helyen kell elvégezni, és azt az ellenőrzésre jogosult hatóság ellenőrzi.

(4)¹⁷⁵ A (2) bekezdésben meghatározott határidő a Géntechnológiai Bizottság által a döntéshez szükségesnek tartott vizsgálat elvégzésének határidejével meghosszabbodik.

(5)¹⁷⁶

26. §¹⁷⁷ (1) A géntechnológiai tevékenységre vonatkozó jogszabályi előírásoknak a lakosság széles körét érintő, az emberek életét, egészségét veszélyeztető, továbbá a nagy nemzetgazdasági, illetve környezeti kárral fenyegető, valamint a gazdasági haszonállat-állomány széles körét érintő, az állatok egészségét veszélyeztető megsértése (a továbbiakban: rendkívüli GM-esemény) esetén

a) a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság hatáskörébe tartozó GM-eseménynél az agrárpolitikáért,

b) az egészségügyi géntechnológiai hatóság hatáskörébe tartozó GM-eseménynél az egészségügyért felelős miniszter közérdekű közleményben tájékoztatást ad a lakosság számára a veszély elhárítása érdekében szükséges információkról.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt feladatkörében az agrárpolitikáért, illetve az egészségügyért felelős miniszter a rendkívüli GM-esemény bekövetkeztekor

a) adatszolgáltatásra - így a személyes adatok körében név, cím, elérhetőség megadására - kötelező,

b) termék vagy termékcsoport felhasználását, forgalmazását felfüggesztő, illetve megtiltó határozatot hoz, amelyet a miniszter által vezetett minisztérium hivatalos lapjában, honlapján, valamint a nemzeti hírügynökségen keresztül kell közzétenni. Az így közzétett határozat fellebbezésre tekintet nélkül azonnal végrehajtandó. A határozat közzélése időpontjának az első közzététel időpontja minősül.

(3) A határozat a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvény által előírt jogosult vagy kötelezett ügyfél személyazonosító adatai helyett a döntéssel érintett termékkört, illetve személyi kört tartalmazza.

Felelősség a géntechnológiai tevékenységből eredő károkért

27. §¹⁷⁸ A géntechnológiai tevékenységből eredő károkért való felelősségre a Polgári Törvénykönyv fokozott veszéllyel járó tevékenységre vonatkozó szabályai irányadóak.

28. § A géntechnológiát hasznosító jogutód nélküli megszűnése esetén a felszámolás vagy a végelszámolás során a tevékenységgel esetlegesen okozott károk feltárása, megszüntetése érdekében a csőd eljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló törvénynek a környezetvédelmi követelményekre vonatkozó rendelkezései értelemszerű alkalmazásával kell eljárni.

A törvényben meghatározott hatósági feladatok pénzügyi fedezete

29. § (1) Az engedélyek kiadása, valamint a 21-25. §-ban és a 36-37. §-ban meghatározott intézkedések megtétele és a hatósági eljárások lefolytatása állami feladat, amelyek költségeit központi költségvetési forrásból kell fedezni.

(2) A 19-20. §-ban meghatározott nyilvántartási rendszer létrehozását, működtetését és az adatszolgáltatás biztosítását részben a központi költségvetésből kell fedezni.

Oktatás, képzés, tájékoztatás

30. § Az állami feladatok ellátása során a Kormány gondoskodik arról, hogy a géntechnológiával módosított szervezetek felhasználóival, fogyasztóival az iskolai és az iskolán kívüli oktatás, képzés, tájékoztatás keretében ismertetésre kerüljön a géntechnológia lényege és alkalmazásai, az így módosított szervezetek használatának környezeti, egészségügyi, gazdasági, társadalmi hatásai és kockázatai.

31. §¹⁷⁹ A 4. § (1) bekezdés *b)* pontja szerinti hatóság kérelemre igazolást ad ki a Magyarországon köztermesztés céljára engedélyezett géntechnológiával módosított növényfajtákról, illetve ezek hiányában ennek tényéről. E hatósági igazolás nem alkalmas egy adott szaporítóanyag, takarmánynak vagy élelmiszernek szánt árutétel genetikailag módosított fajtától való mentességének igazolására. Ennek tényét a hatósági igazolás szövegszerűen is tartalmazza.

31/A. §¹⁸⁰ A környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság az egymás melletti természetével kapcsolatos iskolarendszeren kívüli hatósági jellegű - a géntechnológiával módosított növényekkel kapcsolatos általános tudnivalókra, a magyar termesztési viszonyokra, jogi ismeretekre, a speciális termesztés-technológiai, valamint környezetvédelmi szempontokra kiterjedő - képzést tart és vizsgáztatást folytat.

V. Fejezet¹⁸¹

VEGYES ÉS ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Hatálybalépés

32. § Ez a törvény 1999. január 1. napján lép hatályba.

33. §¹⁸² (1)¹⁸³

(2)¹⁸⁴

(3)¹⁸⁵

Felhatalmazások

34. §¹⁸⁶ (1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben szabályozza

a) a géntechnológiával nem módosítható természetes szervezetek körét,

b) a géntechnológiai tevékenység engedélyezési eljárási rendjét, valamint az Európai Bizottsággal és a tagállamokkal való kapcsolattartás rendjét,

c) a közvetlen feldolgozásra szánt termékek esetében az engedélyezett géntechnológiával módosított szervezettel történő technológiailag elkerülhetetlen szennyeződés mértékének meghatározását, amely alatt a géntechnológiával módosított szervezetekre vonatkozó forgalomba hozatali, jelölési és csomagolási előírásokat nem kell alkalmazni,

d) a közvetlenül élelmiszerként vagy takarmányként történő felhasználásra, vagy feldolgozásra szánt termékek esetében a kedvező eredményű kockázatértékeléssel rendelkező géntechnológiával módosított szervezetek véletlen vagy technikailag elkerülhetetlen előfordulására vonatkozó átmeneti intézkedéseket,

e) a nem forgalomba hozatali célú kibocsátás engedélyezésével kapcsolatban a környezeti hatások megítéléséhez szükséges vizsgálatok elvégzésének eseteit, körét és szabályait, valamint a minta szolgáltatásának szabályait,

f) a géntechnológiai bírság mértékét és kiszabásának részletes szabályait,

g) a géntechnológiával módosított szervezetek országhatárokon történő átvitelének szabályait.

(2) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben jelölje ki

a) a géntechnológiai hatóságot, és a géntechnológiai tevékenység engedélyezési eljárásában közreműködő szakhatóságot,

b) a géntechnológiai tevékenység ellenőrzésére jogosult hatóságot vagy hatóságokat,

c) a termesztési hatóságot,

d) az egymás melletti termesztés ellenőrzésére jogosult hatóságot vagy hatóságokat,

e) a nyilvántartó szervet vagy szervezetet,

f) a nemzeti tájékoztató központot vagy központokat, a biológiai biztonságról szóló, Nairoiban, 2000. május 24-én aláírt és a 2004. évi CIX. törvénnyel kihirdetett Cartagena Jegyzőkönyvben meghatározott feladatokat ellátó hatóságot vagy hatóságokat, valamint az ellenőrzést végző hatóságot vagy hatóságokat.

(3) Felhatalmazást kap az egészségügyért felelős miniszter, hogy a természetvédelemért felelős miniszterrel egyetértésben rendeletben szabályozza a humán-egészségügyi, humán gyógyszergyártási célú, valamint az emberi testtel közvetlenül érintkező vegyi anyagokkal kapcsolatos géntechnológiai tevékenység különös szakmai szabályait és műszaki, technológiai, környezetvédelmi és természetvédelmi feltételeit.

(4) Felhatalmazást kap az egészségügyért felelős miniszter, hogy rendeletben szabályozza az egészségügyi géntechnológiai hatóság hatáskörébe tartozó

a) géntechnológiai tevékenységre vonatkozó nyilvántartás, illetve adatszolgáltatás szabályait, valamint a géntechnológiai tevékenységhez szükséges engedély iránti kérelemhez csatolandó dokumentáció tartalmát,

b) géntechnológiai tevékenységgel összefüggő hatósági ellenőrzés szabályait, valamint a törvény alapján alkalmazható intézkedések részletes szabályait.

(5) Felhatalmazást kap az agrárpolitikáért felelős miniszter, hogy az egészségügyért felelős miniszterrel egyetértésben rendeletben szabályozza

a) a mezőgazdasági, az élelmiszer-ipari (beleértve az élelmiszer-előállításban alkalmazott technológiai segédanyagokat is), illetve zárt rendszerű, valamint egyéb ipari területeken a géntechnológiai tevékenység szakmai szabályait, és az azok folytatásához szükséges műszaki, technológiai, környezetvédelmi, természetvédelmi és egészségügyi feltételeket

b) a géntechnológiai módosításnak tekinthető, illetve annak nem minősülő eljárásokat.

(6) Felhatalmazást kap az agrárpolitikáért felelős miniszter, hogy az egészségügyért felelős miniszterrel, valamint az adópolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben rendeletben szabályozza a géntechnológiai hatósági és a termesztési hatósági eljárás során alkalmazandó igazgatási szolgáltatási díjak mértékét és megfizetésének szabályait.

(7) Felhatalmazást kap az agrárpolitikáért felelős miniszter, hogy az adópolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben rendeletben szabályozza az egymás melletti termesztésre vonatkozó hatósági jellegű képzés és vizsga díjának mértékét és megfizetésének szabályait.

(8) Felhatalmazást kap az agrárpolitikáért felelős miniszter, hogy rendeletben szabályozza

a) a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság hatáskörébe tartozó géntechnológiai tevékenységre vonatkozó nyilvántartás, illetve adatszolgáltatás szabályait, valamint a géntechnológiai tevékenységhez szükséges engedély iránti kérelemhez csatolandó dokumentáció tartalmát,

b) a környezetvédelmi, mezőgazdasági és ipari géntechnológiai hatóság hatáskörébe tartozó géntechnológiai tevékenységgel összefüggő hatósági ellenőrzés szabályait, valamint a törvény alapján alkalmazható intézkedések részletes szabályait,

c) az egymás melletti termesztés szakmai szabályait és feltételeit, a pufferzóna minimális méretét, valamint az egymás melletti termesztés ellenőrzésének szabályait,

d) az egymás melletti termesztésre vonatkozó képzésre és vizsgáztatásra vonatkozó előírásokat.

(9) Felhatalmazást kap az agrárpolitikáért felelős miniszter, hogy rendeletben megállapítsa a védzáradéki eljárás alá vont termékként vagy termékekben megjelenő géntechnológiával módosított szervezetek listáját és meghatározza a védzáradéki eljárás időtartamára szükséges biztonsági intézkedéseket.

(10)¹⁸⁷ Felhatalmazást kap az agrárpolitikáért felelős miniszter, hogy az oktatásért felelős miniszter és az egészségügyért felelős miniszter egyetértésével kiadott rendeletben állapítsa meg a Géntechnológiai Bizottság szervezeti felépítésének és működésének részletes szabályait.

☞ (11)¹⁸⁸ Felhatalmazást kap az agrárpolitikáért felelős miniszter, hogy rendeletben állapítsa meg a termesztési tilalommal érintett géntechnológiával módosított szervezetek, illetve növényfaj vagy jelleg alapján meghatározott géntechnológiával módosított szervezetek csoportjának körét és a termesztési tilalom elrendelése alapján szükséges tárolási, szállítási, forgalmazási vagy egyéb biztonsági intézkedésekre vonatkozó előírásokat.

35. §¹⁸⁹

Átmeneti rendelkezések

36. §¹⁹⁰ Felhatalmazást kap az agrárpolitikáért felelős miniszter arra, hogy a géntechnológiai tevékenységről szóló 1998. évi XXVII. törvény módosításáról szóló 2012. évi LXXIV. törvény (a továbbiakban: Módtv.) hatálybalépésekor folyamatban lévő védzáradéki eljárással érintett termékként vagy termékekben megjelenő géntechnológiával módosított szervezetek listáját és az ezekkel kapcsolatban elrendelt, a Módtv. által megállapított 11/B. § (3) bekezdés *b)* pontja szerinti biztonsági intézkedéseket rendeletben megállapítsa.¹⁹¹

☞ **37. §¹⁹²** (1) A géntechnológiai hatóság a 2015. április 2-a előtt benyújtott, a forgalomba hozatal engedélyezésére vagy a forgalomba hozatali engedély megújítására vonatkozó, még el nem bírált kérelem, valamint a már engedélyezett géntechnológiával módosított termék esetén 2015. október 3-ig kezdeményezi az engedélyezési eljárást lefolytató tagállami hatóságnál vagy az Európai Bizottságnál a kérelem vagy az engedély termesztés tekintetében történő, Magyarország területére vagy annak egy részére kiterjedő korlátozását.

☞ (2) Amennyiben a kérelmező megerősíti, hogy a forgalomba hozatali engedély hatályát továbbra is ki kívánja terjeszteni Magyarország területére, vagy a géntechnológiai hatóság nem nyújtott be az engedély területi korlátozására vonatkozó kérést, a 11/A. § (3)-(7) bekezdésében foglaltak szerint tiltható meg a géntechnológiával módosított szervezet, illetve növényfaj vagy jelleg alapján meghatározott géntechnológiával módosított szervezetek csoportjának magyarországi vagy annak egy részére kiterjedő termesztése.

Az Európai Unió jogának való megfelelés¹⁹³

38. §¹⁹⁴ (1)¹⁹⁵ Ez a törvény

a) a géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a 90/220/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2001. március 12-i 2001/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

b) a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

☞ *c)* a géntechnológiával módosított mikroorganizmusok zárt rendszerben történő felhasználásáról szóló, 2009. május 6-i 2009/41/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,

☞ *d)*¹⁹⁶ a 2001/18/EK irányelvnek a tagállamok számára a géntechnológiával módosított szervezetek (GMO-k) területükön történő termesztésének korlátozására, illetve megtiltására biztosított lehetőség tekintetében történő módosításáról szóló, 2015. március 11-i 2015/412/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek való megfelelést szolgálja.

(2) Ez a törvény a következő uniós jogi aktusok végrehajtásához szükséges rendelkezéseket állapítja meg:

a) az Európai Parlament és a Tanács 1946/2003/EK (2003. július 15.) rendelete a géntechnológiával módosított szervezetek országhatárokon történő átviteléről, 18. cikk;

b) az Európai Parlament és a Tanács 1829/2003/EK (2003. szeptember 22.) rendelete a géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról, 5. cikk (2) bekezdés, 17. cikk (2) bekezdés, 29. cikk (1) bekezdés, 30. cikk (6)-(7) bekezdés, 45. cikk;

c) az Európai Parlament és a Tanács 1830/2003/EK (2003. szeptember 22.) rendelete a géntechnológiával módosított szervezetek nyomon követhetőségéről és címkézéséről, és a géntechnológiával módosított szervezetekből előállított élelmiszer- és takarmánytermékek nyomon követhetőségéről, valamint a 2001/18/EK irányelv módosításáról, 4. cikk (6)-(8) bekezdés, 9. cikk (1) bekezdés, 11. cikk.

---

¹ Kihirdetve: 1998. IV. 1.

² Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 1. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től.

³ Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 2. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től.

⁴ Megállapította: 2002. évi LXVII. törvény 1. §. Hatályos: 2003. IV. 1-től.

⁵ Hatályon kívül helyezte: 2006. évi CVII. törvény 28. § (5) a). Hatálytalan: 2006. XII. 22-től.

⁶ Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 3. § (1). Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 1.

⁷ Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 2.

⁸ Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 3. § (2). Hatályos: 2006. XII. 22-től.

⁹ Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 2.

¹⁰ Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 3. § (3). Hatályos: 2006. XII. 22-től.

¹¹ Megállapította: 2013. évi CCLII. törvény 50. § (1). Hatályos: 2014. III. 15-től.

¹² Megállapította: 2009. évi XXVIII. törvény 10. § (1). Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 3.

¹³ Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 1. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.

¹⁴ Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 1. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.

¹⁵ Beiktatta: 2012. évi LXXIV. törvény 1. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.

¹⁶ Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 4. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).

¹⁷ Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 2.

¹⁸ Beiktatta: 2002. évi LXVII. törvény 2. § (2). Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 4.

¹⁹ Beiktatta: 2009. évi XXVIII. törvény 10. § (2). Hatályos: 2009. V. 15-től. Ezt követően indult eljárásokban kell alkalmazni.

- ²⁰ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 2. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ²¹ *Módosította: 2013. évi LXXXII. törvény 18. § a).*
- ²² *Módosította: 2013. évi LXXXII. törvény 18. § b).*
- ²³ *Megállapította: 2013. évi LXXXII. törvény 16. §. Hatályos: 2013. VI. 28-tól.*
- ²⁴ *Megállapította: 2013. évi LXXXII. törvény 16. §. Hatályos: 2013. VI. 28-tól.*
- ²⁵ *Megállapította: 2014. évi XCIX. törvény 254. § (1). Hatályos: 2015. I. 1-től.*
- ²⁶ *Módosította: 2013. évi CCL. törvény 55. §.*
- ²⁷ *Módosította: 2014. évi XCIX. törvény 257. §.*
- ²⁸ *Megállapította: 2014. évi XCIX. törvény 254. § (2). Hatályos: 2015. I. 1-től.*
- ²⁹ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 7. § (1). Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ³⁰ *Megállapította: 2002. évi LXVII. törvény 5. §. Hatályos: 2003. IV. 1-től. Az ezt követően indult eljárásokban kell alkalmazni.*
- ³¹ *Módosította: 2004. évi XXIX. törvény 148. § (2) r).*
- ³² *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 4. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ³³ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 8. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3)-(4).*
- ³⁴ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 5. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ³⁵ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 5.*
- ³⁶ *A korábbi második mondatot hatályon kívül helyezte: 2012. évi LXXIV. törvény 30. § a). Hatálytalan: 2012. VII. 1-től.*
- ³⁷ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 6.*
- ³⁸ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 6. § (1). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ³⁹ *Módosította: 2013. évi LXXXII. törvény 18. § c).*
- ⁴⁰ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 7., 2013. évi LXXXII. törvény 18. § d).*
- ⁴¹ *Módosította: 2006. évi CVII. törvény 28. § (7) c), 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 8.*
- ⁴² *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 9.*
- ⁴³ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 7., 2013. évi LXXXII. törvény 18. § d).*

- ⁴⁴ *Megállapította: 2002. évi LXVII. törvény 7. § (1). Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 7., 2013. évi LXXXII. törvény 18. § d).*
- ⁴⁵ *Megállapította: 2014. évi XCIX. törvény 255. §. Hatályos: 2015. I. 1-től.*
- ⁴⁶ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 9. § (2). Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 7., 2013. évi LXXXII. törvény 18. § d).*
- ⁴⁷ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 28. § (7) a). Hatályos: 2006. XII. 22-től.*
- ⁴⁸ *Beiktatta: 2002. évi LXVII. törvény 8. §. A 8/A. §-t megelőző korábbi alcímet hatályon kívül helyezte: 2004. évi XXIX. törvény 148. § (2) r). Hatálytalan: a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződést kihirdető törvény hatálybalépése napjától.*
- ⁴⁹ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 10.*
- ⁵⁰ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 11.*
- ⁵¹ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 12.*
- ⁵² *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 7. § (1). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ⁵³ *Hatályon kívül helyezte: 2006. évi CVII. törvény 28. § (5) b). Hatálytalan: 2006. XII. 22-től.*
- ⁵⁴ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 10. §. Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 7., 13-14., 2013. évi LXXXII. törvény 18. § c)-d).*
- ⁵⁵ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 10. §. A korábbi második mondatot hatályon kívül helyezte: 2012. évi LXXIV. törvény 30. § b). Hatálytalan: 2012. VII. 1-től.*
- ⁵⁶ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 7. § (2). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ⁵⁷ *Megállapította: 2002. évi LXVII. törvény 9. §. Hatályos: 2003. IV. 1-től. Az ezt követően indult eljárásokban kell alkalmazni.*
- ⁵⁸ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 2.*
- ⁵⁹ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 11. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ⁶⁰ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 8. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ⁶¹ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 12. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ⁶² *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 12. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ⁶³ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 9. § (1). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ⁶⁴ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 9. § (2). Módosította: 2013. évi LXXXII. törvény 18. § c)-d).*

- ⁶⁵ *Módosította: 2010. évi CLII. törvény 2. § (40), 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 7., 2013. évi LXXXII. törvény 18. § d).*
- ⁶⁶ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 13. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ⁶⁷ *Megállapította: 2015. évi LXVII. törvény 1. §. Hatályos: 2015. VI. 5-től.*
- ⁶⁸ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 13. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ⁶⁹ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 11. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ⁷⁰ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 13. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ⁷¹ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 13. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ⁷² *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 15.*
- ⁷³ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 12. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ⁷⁴ *Megállapította: 2015. évi LXVII. törvény 2. §. Hatályos: 2015. VI. 5-től.*
- ⁷⁵ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 14. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ⁷⁶ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 16-17.*
- ⁷⁷ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 18.*
- ⁷⁸ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 15. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ⁷⁹ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 17.*
- ⁸⁰ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 13. § (1). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ⁸¹ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 19.*
- ⁸² *Beiktatta: 2012. évi LXXIV. törvény 13. § (2). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ⁸³ *A megelőző alcímmel együtt hatályon kívül helyezte: 2006. évi CVII. törvény 28. § (5) c). Hatálytalan: 2006. XII. 22-től.*
- ⁸⁴ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 16. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ⁸⁵ *Módosította: 2015. évi LXVII. törvény 7. § a).*
- ⁸⁶ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 14. § (1). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*

- ⁸⁷ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 20.*
- ⁸⁸ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 14. § (2). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ⁸⁹ *Megállapította: 2002. évi LXVII. törvény 12. §. Hatályos: 2003. IV. 1-től.*
- ⁹⁰ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 17. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ⁹¹ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 21.*
- ⁹² *Hatályon kívül helyezte: 2012. évi LXXIV. törvény 30. § d). Hatálytalan: 2012. VII. 1-től.*
- ⁹³ *Módosította: 2002. évi LXVII. törvény 21. § a), 2006. évi CVII. törvény 28. § (7) e), 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 22.*
- ⁹⁴ *Módosítva: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 23. alapján.*
- ⁹⁵ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 24.*
- ⁹⁶ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 25.*
- ⁹⁷ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 18. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ⁹⁸ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 18. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ⁹⁹ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 26.*
- ¹⁰⁰ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 11.*
- ¹⁰¹ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 15. §. Módosította: 2013. évi LXXXII. törvény 18. § d).*
- ¹⁰² *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 27., 2013. évi LXXXII. törvény 18. § e).*
- ¹⁰³ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 28.*
- ¹⁰⁴ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 18. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ¹⁰⁵ *Hatályon kívül helyezte: 2012. évi LXXIV. törvény 30. § e). Hatálytalan: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁰⁶ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 10.*
- ¹⁰⁷ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 19. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ¹⁰⁸ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 16. §. Módosította: 2013. évi LXXXII. törvény 18. § d).*
- ¹⁰⁹ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 7., 29., 2013. évi LXXXII. törvény 18. § d).*
- ¹¹⁰ *Beiktatta: 2002. évi LXVII. törvény 14. §. Hatályos: 2003. IV. 1-től.*

- ¹¹¹ *Beiktatta: 2002. évi LXVII. törvény 14. §. Hatályos: 2003. IV. 1-től.*
- ¹¹² *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 11-12., 25.*
- ¹¹³ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 30.*
- ¹¹⁴ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 20. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ¹¹⁵ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 20. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3), (9).*
- ¹¹⁶ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 20. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3), (9).*
- ¹¹⁷ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 31.*
- ¹¹⁸ *Megállapította: 2013. évi CCLII. törvény 50. § (2). Hatályos: 2014. III. 15-től.*
- ¹¹⁹ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 33.*
- ¹²⁰ *Hatályon kívül helyezte: 2012. évi LXXIV. törvény 30. § f). Hatálytalan: 2012. VII. 1-től.*
- ¹²¹ *Beiktatta: 2015. évi LXVII. törvény 3. §. Hatályos: 2015. VI. 5-től.*
- ¹²² *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 17. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹²³ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 17. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹²⁴ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 17. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹²⁵ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 17. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹²⁶ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 17. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹²⁷ *Beiktatta: 2012. évi LXXIV. törvény 17. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹²⁸ *Beiktatta: 2012. évi LXXIV. törvény 17. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹²⁹ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 20. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3), (9), (11).*
- ¹³⁰ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 18. § (1). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹³¹ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 18. § (1). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹³² *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 18. § (2). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹³³ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 34.*
- ¹³⁴ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 10.*

- ¹³⁵ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 20. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3), (11).*
- ¹³⁶ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 35.*
- ¹³⁷ *Hatályon kívül helyezte: 2012. évi LXXIV. törvény 30. § g). Hatálytalan: 2012. VII. 1-től.*
- ¹³⁸ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 19. §. Módosította: 2013. évi LXXXII. törvény 18. § f).*
- ¹³⁹ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 19. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁴⁰ *Megállapította: 2013. évi CCLII. törvény 50. § (3). Hatályos: 2014. III. 15-től.*
- ¹⁴¹ *Megállapította: 2013. évi CCLII. törvény 50. § (3). Hatályos: 2014. III. 15-től.*
- ¹⁴² *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 20. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3), (10).*
- ¹⁴³ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 20. § (1). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁴⁴ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 17., 36.*
- ¹⁴⁵ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 20. § (2). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁴⁶ *Beiktatta: 2012. évi LXXIV. törvény 20. § (2). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁴⁷ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 20. § (3). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁴⁸ *Beiktatta: 2012. évi LXXIV. törvény 21. §. Módosította: 2013. évi CCLII. törvény 50. § (6).*
- ¹⁴⁹ *Számozását módosította: 2006. évi CVII. törvény 20. §.*
- ¹⁵⁰ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 21. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ¹⁵¹ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 37.*
- ¹⁵² *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 22. § (1). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁵³ *Módosította: 2015. évi LXVII. törvény 7. § b).*
- ¹⁵⁴ *Módosította: 2015. évi LXVII. törvény 7. § b).*
- ¹⁵⁵ *Módosította: 2015. évi LXVII. törvény 7. § b).*
- ¹⁵⁶ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 22. § (1). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁵⁷ *Módosította: 2015. évi LXVII. törvény 7. § c).*
- ¹⁵⁸ *Beiktatta: 2012. évi LXXIV. törvény 22. § (1). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁵⁹ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 22. § (2). Hatályos: 2012. VII. 1-től.*

- ¹⁶⁰ *Hatályos: 2007. I. 21-től.*
- ¹⁶¹ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 22. §. Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 38.*
- ¹⁶² *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 22. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től. Lásd még: ugyane törvény 28. § (3).*
- ¹⁶³ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 7., 39., 2013. évi LXXXII. törvény 18. § d).*
- ¹⁶⁴ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 40.*
- ¹⁶⁵ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 11., 41.*
- ¹⁶⁶ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 11., 41.*
- ¹⁶⁷ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 23. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁶⁸ *Megállapította: 2013. évi CCLII. törvény 50. § (4). Hatályos: 2014. III. 15-től.*
- ¹⁶⁹ *Hatályon kívül helyezte: 2012. évi LXXIV. törvény 30. § h). Hatálytalan: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁷⁰ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 2.*
- ¹⁷¹ *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 23. §. A korábbi megelőző alcímet hatályon kívül helyezte: 2006. évi CVII. törvény 28. § (5) d). Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 12.*
- ¹⁷² *Megállapította: 2006. évi CVII. törvény 24. §. Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 42., 2013. évi LXXXII. törvény 18. § g).*
- ¹⁷³ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 7., 43., 2013. évi LXXXII. törvény 18. § d).*
- ¹⁷⁴ *Megállapította: 2002. évi LXVII. törvény 18. § (2). Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 13., 2013. évi LXXXII. törvény 18. § c).*
- ¹⁷⁵ *Módosította: 2012. évi LXXIV. törvény 29. § 7., 2013. évi LXXXII. törvény 18. § d).*
- ¹⁷⁶ *Hatályon kívül helyezte: 2006. évi CVII. törvény 28. § (5) e). Hatálytalan: 2006. XII. 22-től.*
- ¹⁷⁷ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 24. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁷⁸ *Megállapította: 2013. évi CCLII. törvény 50. § (5). Hatályos: 2014. III. 15-től.*
- ¹⁷⁹ *Megállapította: 2011. évi CCIX. törvény 90. § (4). Hatályos: 2012. I. 1-től.*
- ¹⁸⁰ *Beiktatta: 2012. évi LXXIV. törvény 25. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁸¹ *Számozását módosította: 2006. évi CVII. törvény 20. §.*
- ¹⁸² *A korábbi alcímet hatályon kívül helyezte: 2007. évi LXXXII. törvény 2. § 361. Hatálytalan: 2007. VII. 1-től.*
- ¹⁸³ *Hatályon kívül helyezte: 2000. évi XXXV. törvény 64. § (3). Hatálytalan: 2000. VIII. 16-tól.*

- ¹⁸⁴ *Hatályon kívül helyezte: 2005. évi CLXXVI. törvény 46. § (1) b). Hatálytalan: 2006. I. 1-től.*
- ¹⁸⁵ *Hatályon kívül helyezte: 2003. évi LXXXII. törvény 20. § (2) b). Hatálytalan: a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjától.*
- ¹⁸⁶ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 26. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁸⁷ *Megállapította: 2014. évi XCIX. törvény 256. §. Hatályos: 2015. I. 1-től.*
- ¹⁸⁸ *Beiktatta: 2015. évi LXVII. törvény 4. §. Hatályos: 2015. VI. 5-től.*
- ¹⁸⁹ *A megelőző alcímmel együtt hatályon kívül helyezte: 2006. évi CVII. törvény 28. § (5) i). Hatálytalan: 2006. XII. 22-től.*
- ¹⁹⁰ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 27. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁹¹ *Lásd: 52/2013. (VI. 17.) VM rendelet, 53/2013. (VI. 17.) VM rendelet.*
- ¹⁹² *Megállapította: 2015. évi LXVII. törvény 5. §. Hatályos: 2015. VI. 5-től.*
- ¹⁹³ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 27. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től.*
- ¹⁹⁴ *Beiktatta: 2006. évi CVII. törvény 27. §. Hatályos: 2006. XII. 22-től.*
- ¹⁹⁵ *Megállapította: 2012. évi LXXIV. törvény 28. §. Hatályos: 2012. VII. 1-től.*
- ¹⁹⁶ *Beiktatta: 2015. évi LXVII. törvény 6. §. Hatályos: 2015. VI. 5-től.*